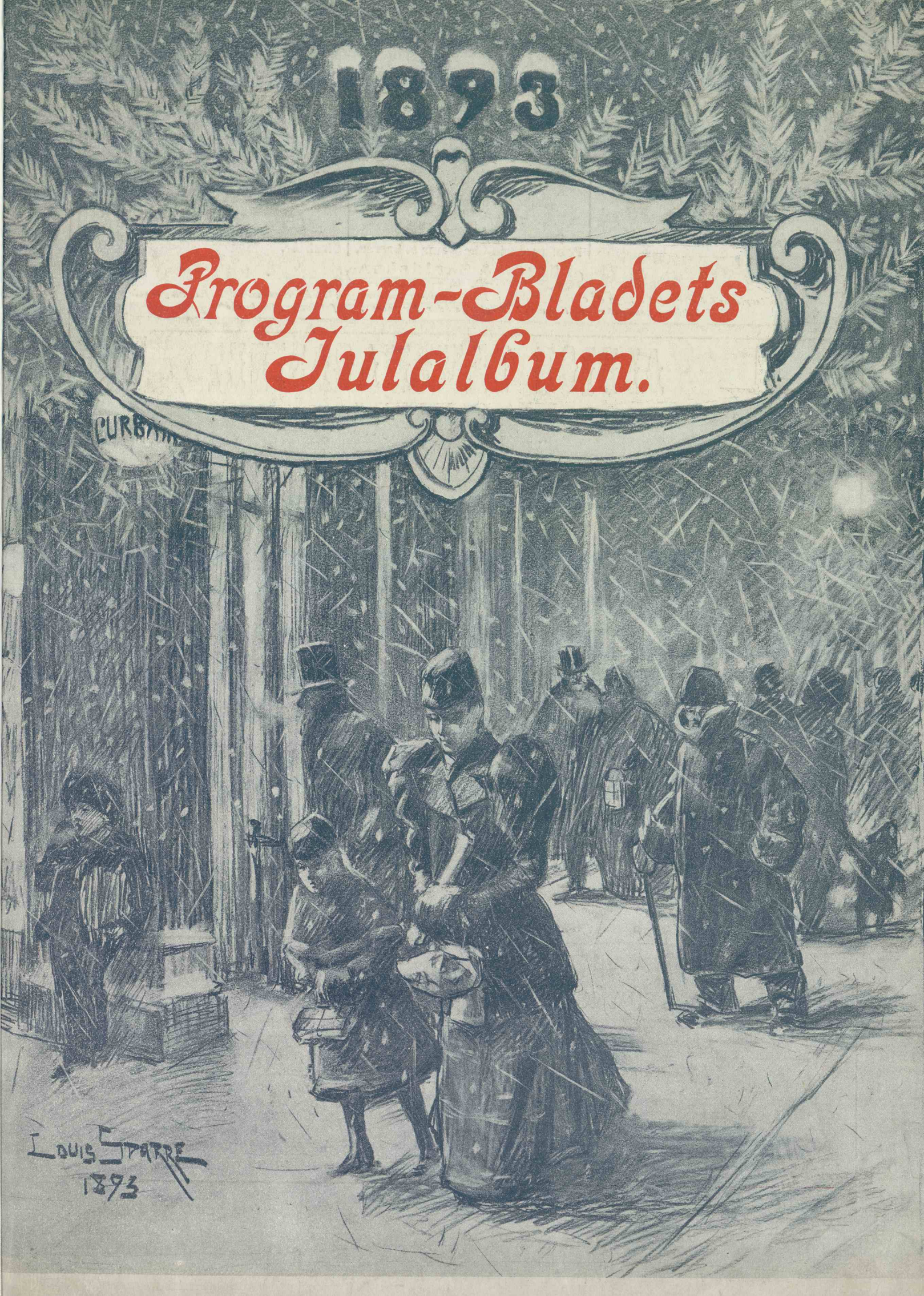
1893
Program-Bladets
Julalbum.
LOUIS SPARRE
1893

Hos **G. F. STOCKMANN**, Helsingfors.

Nyttiga Julgåfvor, såsom:

A-la-glace maskiner.
Bordsserviser inh. och utl.
Bordsdukar & servietter,
Brickor.
Dokumentskrin.
Filtrerapparater.
Isskåp.

Kaffeservisser.
Kaffekokare.
Kakelugnsförställ.
Nickelartiklar.
Näsdukar, inh. & eng.
Paraplyställ.
Penningeskrin för damer o. herrar.

Petroleumkök.
Pennknifvar.
Puukkoknifvar.
Rakknifvar & striglar.
Saxar.
Thekök, Theserviser.
Ölseidlar.

Kälkar & Skridskor.

Ett vältsorteradt lager af Verktyg af alla slag såsom: Bildhuggeri-, träskärnings-, löfsågnings- m. m. Löfsågnings- och Träskärningsmönster i riktigt urval. Verktygslådor, för gossar, för fullvuxna, för hushåll.

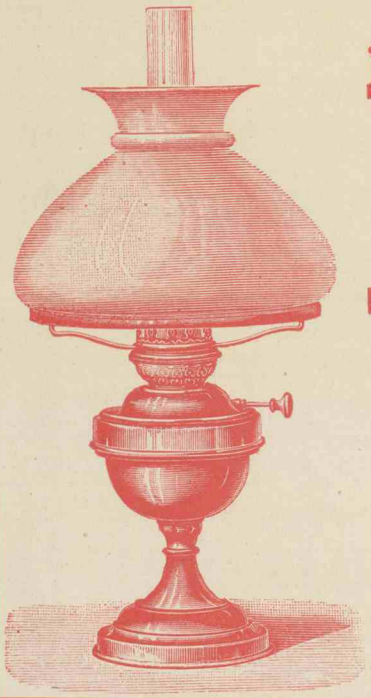

ALBION LAMPMAGASINET

Inneh. VICTOR RYDMAN.

Helsingfors. Åbo.

Innehar största lager af:

Lampor, alla slag,
Lyktor, vagns och hand,
Porsliner & Glas,
Nysilfverarbeten,
Ljuskronor & Candelabrer,
Byster & Träsniderier,
Skriftyg & Toilette pjeser,
Petroleum & Benzin,
allt i parti & minut.

Ernst Irroy & C:o

Etablerade 1820

REIMS CHAMPAGNE

Spécialité:
Carte d'or (Cuvée de Choix),
Serveras å alla första klassens restaurationer och hotell i landet.

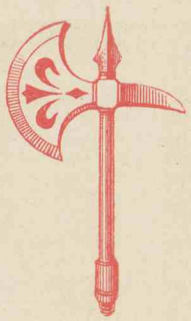

Renault & C:o

Etablerade 1835

COGNAC

OBS.! 3 verldsberömda qvaliteter:
Médaille d'or,
Médaille d'argent,
Médaille de Bronze.

HERMAN TILGMANN,
HELSINGFORS.
Generalagent för ofvanstående m. fl. första klassens firmor inom vin- & spirituosa-branchen.

BODEGA ESPAÑOLA
HELSINGFORS.
Försäljning i parti och minut af **endast äkta** utländska
Viner
&
Spirituosa.
8 Södra Esplanadgatan 8.

Lifförsäkrings-Aktiebolaget

SUOMI,

Helsingfors.

*Bolaget **SUOMI** erbjuder allmänheten alla slags **lifförsäkringar, lifräntor, utstyrselförsäkringar** och **öfverlefvelseräntor.***

Under sina två första redovisningsår har bolaget afsatt en reservfond på Fmk 40,940:77, medan till de försäkrade utdelats Fmk. 30,854:82 och till aktieägarene endast Fmk 22,200.

*I bolaget äro nu **öfver 6000 personer** lifförsäkrade.*

*Hufvudkontoret: **13 Skilnadsgatan 13.***

MAGASIN DU NORD

innehar ständigt ett stort & elegant lager af sina **specialiteter:**

YLLE & SIDENVAROR,

äfvensom **Kappor.**

I vårt under ledning af framstående directris stående

Damskrädderi

tillvärkas alla slags dräkter. (Leverantörer till M:me Aalbergs samtliga toiletter).

Till Julen

tillhandahållas anvisningar (presentkort) på alla våra artiklar specielt på

completta costumes.

Lifförsäkringsbolaget

L'URBAINE

med grundfond af . . . **12,000,000,**
„ garantifonder af öfver **80,000,000.**

Beviljar:

Lifförsäkringar. Kapitalförsäkringar. Pensionsförsäkringar. Barnförsäkringar.

Allt emot billigaste premier och förmånligaste vilkor.

L'Urbaine lämnar 60 dagars respit-tid för premiernas erläggande och på vissa vilkor kan premiebetalningen ske äfven efter längre tid utan att försäkringen därför förfaller.

L'Urbaine ger inga tillskottsår, utan personens värkliga ålder tages till grund för försäkringen. Dylika förmåner bevilja inga andra bolag.

För Barnförsäkringar erfordras ingen läkareundersökning, icke ens framdeles. Dessa försäkringar kunna äfven afslutas med vilkor att kapitalet utbetalas vid bestämdt åldersår, eller dessförinnan vid dödsfall.

Premierna för **L'Urbaines barnförsäkringar** äro ofantligt billiga.

På vanlig dödsfallsförsäkring utgör premien för 10,000 mark för ett årsgammalt barn endast 65 mk om året.

Bolagets kontor är Mikaelsgatan I.

Carl v. Knorring,
Generalagent för Finland.

A. B. Nordfors

i år med 3 Guldmedaljer

prisbelönta

CHAMPAGNE

och

PUNSCH

i parti från Filialen här.

Axel Tollet.

Aktiebolaget Hultmans Bryggeriers

utmärkta

PORTER

i parti från Bryggeriets nederlag.

Axel Tollet.

Brandförsäkring.

„Svea".

Lifförsäkring.

„Skandinavien".

Olycksfallförsäkring.

Kontor:

Norra Esplanadgatan N:o 33.

J. N. Carlander.

OBS! Billiga premier. Snabb reglering.

Sofie Åslund's

CIGARRHANDEL

Södra Esplanadgatan 20.

Rekommenderas.

Telefon 1543.

K. A. Enbom's

MÅLERI-AFFÄR

13 Mikaelsgatan 13.

Telefon 870.

K. LILJESTRÖM

Guldsmed.

Galvanoplastiska Nysilfverarbeten.

Lager af guld och silfverarbeten, beställningar utföres fint och smakfullt, alla slags reparationer verkställes.

Galvanisk försilfring och förgyllning å alla metaller.

OBS.! Moderata priser.

K. LILJESTRÖM

Alexandersgatan N:o 50.

Telefon 1427. **Filial i Lahtis.**

A. KYRKLUND.

44 Alexandersgatan 44.

Bomullsväfnader af Forssa & T:fors fabrikat, Cheviot & Kostymtyger inhemska och utländska. Flaneller till klädningar och foder, Bomaceér Kretonner & Flanellette, Goss- & flick kostymer, Underkläder för herrar & fruntimmer af ylle & bomull, Strumpor & Vantar stort urval, Schalar & Dukar af siden och ylle, Gardiner & Borddukar, Filtar & vadderade Täcken, Ullgarn samt silkes, bomulls- och ylle Vadd, Spetsar & Broderier, Korsetter, Knappar, Sybehör m. m. till kända billiga priser.

VIN- & KOLONIALVARUHANDEL.

Helsingfors.

Alexandersgatan

N:o 50.

Telefon 139.

AXEL NYSTRÖM

Viini- ja Sekatavarainkauppa.

Helsingissä.

Aleksanterinkatu

N:o 50.

Telefooni 139.

Julius Sjögrens Trikot och yllevaruaffär

4 Mikaelsgatan 4. Centrals hus.

rekommenderar sitt rikhaltiga lager af in- och utländska:

Dam och herr ylleunderkläder, sjalar, filtar, dukar, ylle och siden, strumpor, damasker, vantar, barnklädningar, gosskostymer korsetter m. m, m. m.

In- och utländskt **ULLGARN.** Kravatter, stort urval och herrekiperingsartiklar.

HUSQVARNA prisbelönta, eleganta, tyst och lättgående symaskiner i parti och minut.

Billigaste priser i

Julius Sjögrens Trikot- och yllevaruaffär

Telefon 953. 4 Mikaelsgatan 4. Centrals hus.

E. F. Lokander's

GLASMÄSTERI

Lager af Spegelglas & Mattslipade glas.

Glasmästarediamanter.

Högbergsg. N:o 45.

Telefon 974.

Brand- & Lifförsäkrings Aktie Bolaget

„SKÅNE",

Grundkapital Kronor 12,000,000.
Fonden d. 31 dec. 92 „ 3,248,143.

meddelar försäkringar på fördelaktigaste vilkor.

Bland annat rekommenderas Skånes lifförsäkringssätt med kredit såsom särskildt fördelaktigast för personer hvars inkomster i början äro mindre. Dessa tabeller möjliggör för personer med små inkomster, således i allmänhet unga män, att försäkra sitt lif då premien är låg och helsan bäst, och borde ingen försumma att då taga en lifförsäkring. Detta är det bästa sätt att redan vid unga år sörja för framtiden.

Det bästa bolag är det som lemnar fullkomlig säkerhet och debiterar billigaste premie,

3/4 af vinsten tillfaller de försäkrade.

C. F. CARLANDER, General-agent.
Michaelsgatan 3.

Utomordentlig mörhet.

Helsingfors Ångbageri

Ludvigsgatan N:o 5. Telef. N:o 1732.

Delikatess och Couvert { Spisbröd / Knäckebröd } Kryddadt och Okryddadt

Spisknäckebröd,
Dietiska brödsorter, deribland
Aleuronatspisbröd, för sockersjuka.

Absolut ren smak.

Priskuranter utlemnas och tillsändas portofritt.

Finbageri och Conditori-tillverkningar färska alla dagar; särskilda sorter efter kl. 10 f. m.

Återförsäljare erhålla förmånlig rabatt.

E. Schumacher.

Genuine Arraks

PUNSCH

tillverkad af finaste

Batavia Arrak.

(Belönad med GULD medalj vid Verldsutställningen i Paris)

hos

AXEL PIHLGREN

HELSINGFORS.

Serveras å de flesta Restaurationer i Finland.

Fotolit. F. Tilgmann, Helsingfors.

Program-Bladets Julalbum

1893

HELSINGFORS
PROGRAMBLADETS FÖRLAG
1893

HUFVUDSTADSBLADETS NYA TRYCKERI.
1893.

Svenska teatern.

Att gifva en revy af Svenska Teaterns värksamhet under de gångna månaderna af innevarande spelår kan näppeligen vara af något större intresse, då densamma ännu ej medger något omdöme om teaterns konstnärliga ståndpunkt under det s. k. nya systemet, hvars ledande män som bäst torde vara sysselsatta med att förtjäna sina sporrar i kampen för den reformation, som de stält främst på sitt program — efter två år en trupp af uteslutande infödda skådespelare och en öfvervägande inhemsk repertoar.

Personallistan upptager emellertid för närvarande knappast flera inhemska namn och med säkerhet ej flera inhemska talanger än förut, en enda debut har ägt rum, af en elev vid Dramatiska föreningens teaterskola, och repertoaren har intill den 15 december hvarken upptagit något nytt stycke af finländsk författare eller någon repris från den tidigare inhemska repertoaren. Dessa omständigheter böra emellertid ej fresta till något förhastadt domslut. Hvad stort sker, det sker tyst, och vi vilja tro, att det är det säkerligen lika svåra som ansvarsfulla arbetet för den antydda reformationen, hvari orsaken bör sökas till en repertoar, som hittils ej företett någon nyhet af intresse, utom Molières Le malade imaginaire, och inga uppgifter, hvari den gamla stamtruppen eller de ny engagerade krafterna varit i tillfälle att skörda lagrar, direktionen guld och publiken — eller låtom oss säga garanterna axet af sin gyllene sådd. Ty publiken har i själfva värket, trots de många godtköpsrepresentationerna, denna höst varit betänkligt fåtalig.

Emellertid väntas dagarna före jul ett nytt skådespel af hr Karl A. Tavaststjerna, hvarmed den nye regimen lär afse att slå sitt stora slag. Om det är populärt, fyldt af samma fosterländska värme, som hans senaste drama, om det äger en värkligt nationel karaktär och framföres af inhemska skådespelare, som bättre än de svenskfödda förstå

Frithiof Raa.

Charlotte Raa.

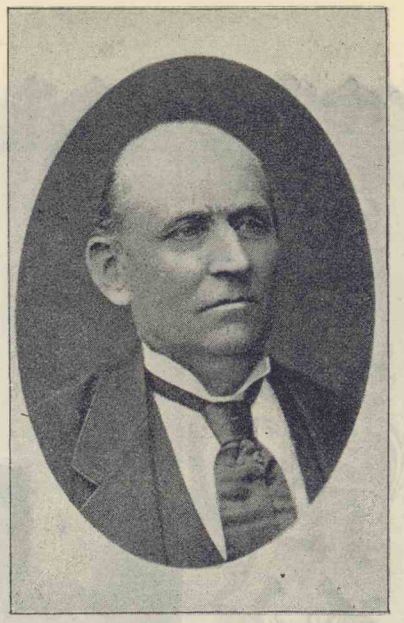

Hjalmar Agardh.

Ida Brander.

att gifva denna färg och djup, torde också en stor framgång vara att förmoda.

Ty publiken väntar nu något af de stora löftena fyldt och får ej, bör ej, vill ej bli besviken.

* * *

Så länge en stående svensk scen här existerat, lika länge har dess bestånd hotats af ständigt återkommande strider — mellan partier och mellan personer. Söndringen mellan den svenska och den finska teaterns vänner har emellertid med åren så småningom upphört och man ser ofta samma publik fylla bådas salonger. Från nyfikenhetsintresset och möjligheten till partidemonstrationer leddes man så småningom till ett allvarligare intresse för en jämförelse mellan prestationerna, hvilken skärpte blicken och ökade krafvet på deras konstnärliga värde. Därvid fick politiken sitta emellan, konsten blef hufvudsaken och nationalitetsstriden förflyttades till gebit, där vapenleken är tacksammare och där korsade klingor ge skarpare klang än applåder och hvisselpipor.

Men med lifligare konstintresse och stegrade fordringar i afseende på dess tillgodoseende följde en annan strid mellan sympatierna för den ena och den andra teatern, hvilken tagit sitt uttryck i kritik öfver deras respektive repertoar och engagement. Och denna kritik har blifvit ett välkommet vapen i händerna på alla missnöjda af alla olika läger, de må ha uppträdt för beifrande af värkliga eller föregifna miss-

Lydia Molander.

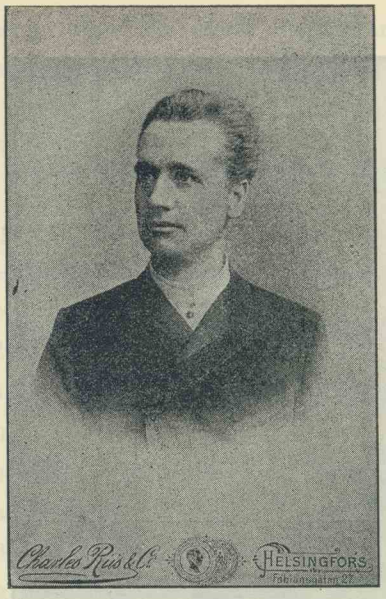

Adolf Berlin.

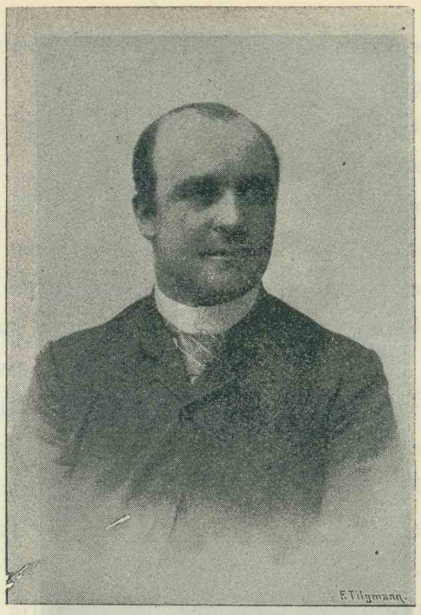

John Riego.

Mauritz Svedberg.

Selma Riego.

Hilma Bruno.

Hilda Castegren.

Victor Castegren.

Ernst Malmström.

Edouard Wilhelmsson.

Augusta Lindberg.

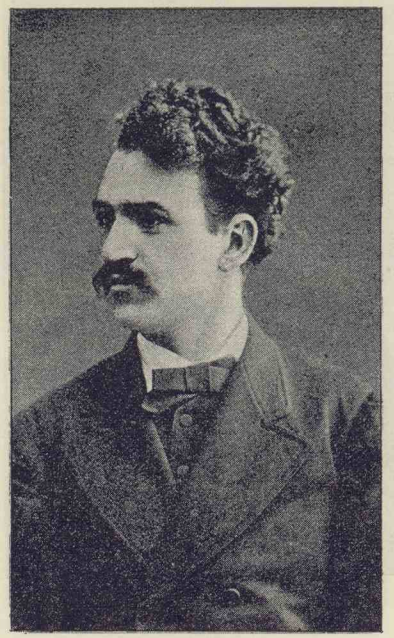

August Lindberg.

Hilda Borgström.

tag, i allmänt eller förment allmänt intresse, till andras eller egen personliga fördel.

Den finska teatern har emellertid föga lidit därpå. Grundad och ledd af en stark hand, en energisk vilja och ett alt uppoffrande intresse har denna teater haft en nationell mission att fylla, som höjt dess ledare öfver partier och personer. Men den svenska har i stället lidit dess mera. Dess betydelse för den svenska kulturen i landet har städse varit oomtvistad, ehuru aldrig tillräckligt noggrannt preciserad, och detta har ledt till ett inbördes teaterkrig där kampen gällt den svenska scenens berättigande till understöd af stat och kommun såsom värklig konstanstalt eller såsom en plantskola för inhemska svenska skådespelare.

Båda riktningarna ha städse haft och äga altjämt sina anhängare, som turvis kommit till makten och bibehållit denna under ett eller annat år, tills lokala förhållanden och främst följderna af en derangerad ekonomi möjliggjort ett — oftast i någon mån berättigadt — klander, hvilket ledt till regimeombyte. Att privat personligt inflytande därvid ofta gjort sig gällande, och privata intressen blifvit tillgodosedda är naturligt, då i afgörandets ögonblick teatern öfverlämnats åt dem, som velat ikläda sig ekonomisk risk. Men lika naturligt är, att spiran på samma gång fallit i händerna på personer, hvilka städse färdiga till kritik haft vida mindre tillfälle att praktiskt pröfva möjligheten för vackra afsigters förverkligande.

Följden har därför ej sällan blifvit ganska ödesdiger för teatern själf, hvars ledning blifvit i hög grad vacklande, och hvars repertoar och personal underkastats tämligen hastiga omsvängningar och förändringar, afsedda att tillfredställa publiken, hvilket misslyckats när deras närmaste invärkan på teaterns konstnärliga värksamhet visat sig i ojämna prestationer och söndrad ensemble. Publiken har kommit altmer fåtalig, nedsatta biljettpriser ha hjälpt till intet, regimen har nödgats frångå sitt program och alt mer förvandla teatern till uteslutande förlustelselokal — och striderna ha uppflammat på nytt mellan anhängare af den litterära repertoaren, af operetten, af den rent inhemska skådespelareskolan, och af alt möjligt annat, som för ögonblicket kunnat komma buller åstad och verka en revolution — eller *reformation,* som det naturligtvis kallats.

Hufvudpunkten i altsammans är att den svenska teatern i själfva värket ej äger tillräcklig betydelse för landets nationella kultur för att liksom den finska stå böjd öfver dylika strider, och för att i alla väder kunna göra anspråk på det enskilda understöd som jämte statens kan trygga dess bestånd. Publiken kommer ej dit för att applådera sitt vackra språk och dem som först ställt detta i den sceniska konstens tjänst, utan för att „gå på teatern“ såsom man annorstädes går på teatern, för att se den konst prestation, hvartill man betalat sin biljett. Man har intet emot en stående svensk scen, tvärtom, och man fordrar goda krafter och oklanderlig ensemble, men i en stad så stor som Helsingfors. där likväl ej de olika scenerna representera olika grenar af den sceniska konsten, vill man åtminstone på någon bland dem få omväxling ej allena mellan tragedi och komedi, utan äfven mellan tal, musik och

sång, utan att därför fordringarne i konstnärligt hänseende afprutas.

Och det torde vara Svenska teatern, på hvilken dessa fordringar ställas.

Denna teater går därföre sannolikt till mötes en föga lysande framtid. om ej nämda anspråk i någon mån fyllas — något som väl här lika litet som annorstädes är en omöjlighet. Ty det är knappast sannolikt, att statens understöd indrages, och det lider intet tvifvel, att det privata skulle ökas, om en mera rationel regime toge teatern om hand, afstode från alla donquixoti'ader och försåge teatern, om ej samtidigt, så t. ex. periodiskt, men under hvarje säsong, med en omväxlande dramatisk och lyrisk repertoar, där värkliga anlag af inhemskt ursprung och af olika slag kunde utvecklas vid sidan af främmande artister, växlande för växlande repertoar, men genom nyhetens behag ägande för den stora publiken en lockelse, som deras artistskap säkert skulle äga för finsmakarne.

Ett dylikt förslag har nog tidigare framkastats, nya röster höjas redan på nytt därför och nya strider förestå sannolikt — med hvad utgång vet ingen.

I förbidan därpå har Programbladet — som utan eget program publicerar alla andras — velat gifva sin publik ett litet porträttgalleri från Svenska teatern under olika tider och skilda regimer, oafsedt alla misshälligheter endast såsom en enkel hyllning åt de många förträff-liga artister, hvilkas namn det dagligen haft äran återgifva i sina spalter.

Harald Molander.

Svenska Teaterns personal och repertoar,

spelåret 1893—94.

Direktion:

Berndtson, A., litteratör.
Estlander, C. G., professor.
Ekelund, W., med. doktor.
Hallberg, M., handlande.
Kjöllerfeldt, E., assessor.
Lindfors, J. af, general.
Schultén, M. af, friherre, professor.
Serenius, H., kamrer.
Öhman, E., borgmästare.

Skådespelare:

Herr Berlin, Adolf.
„ Enberg, Albert.
„ Hultman, Axel.
„ Lange, Hjalmar.
„ Larsson, Carl
„ Lindberg, August.
„ Linderoos, Adolf.
„ Malmström, Ernst.
„ Olander, Albert.
„ Precht, Axel.
„ Riégo, John.
„ Salzenstein, Robert.
„ Swedberg, Mauritz.
„ Södergren, Axel.
„ Wetzer, Konrad.
„ Wilhelmson, Edouard.

Skådespelerskor:

Fru Brander, Ida
„ Bruno, Hilma.
„ Lindberg, Augusta.
„ Molander, Lydia.
„ Precht, Sigrid.
„ Riégo Selma.
„ Salzenstein, Henriette.
Fröken Borgström, Hilda.
„ Gerasimovitsch, Agnes.
„ Gradin Swea.
„ Granqvist, Betty.
„ Lihr, Ingeborg.
„ Lindfors, Rosa.
„ Loenbom, Anna.
„ Stjagoff, Alexandra.

Tjänstemän:

1:ste regissör och instruktör: Hr. A. Lindberg.
Sekreterare: Hr. A. Berndtson.
2:dre regissör: Hr. A. Precht.
Kassör: Hr. J. H. Sjöholm.
Sufflör: Hr. A. Hallberg.
Maskinmästare: Hr. S. Malmberg.
Biljettförsäljerska: Fröken O. Ekebom.
Gardirobièrer: Fru Forsman.
„ Larsson.

Repertoar

September—December.

Tatlows hemlighet, skådespel i 4 akter af Arthur Johnes. (Repris).
Krig i fred, lustsp. i 5 akter af G. v. Moser. (Repris).
Damernas vän, komedi i 5 akter af A. Dumas.
Stulen lycka, skådespel i 3 akter af Guiseppe Giacosa. (Repris).
Sin pappa opp i dagen, skämt i 1 akt af Dominguez. (Repris),
Byggmästar Solness, skådespel i 3 akter af Henrik Ibsen. (Repris).
De ungas förbund, lustsp. i 5 akter af Henrik Ibsen. (Repris).
Fängelsescenen ur „Faust“ af Göthe. (Repris).
Ett godt hem, lustsp. i 4 akter af Cristopher Boeck.
Älste kaptenen, lustsp. i 1 akt af Ernst Wichert.
Domarens hatt, skämt i 3 akter af Vital Atza.
Ett handelshus, skådespel i 4 akter af Bj. Björnson. (Repris).
Pater noster, dram i en akt af Coppée. (Repris).
Den inbillade sjuke, komedi i 3 akter af Moliére.
Hamlet, sorgesp. i 5 akter af Shakespeare. (Repris)
Arlesiskan, dram i 3 akter af Daudet. Musiken af Bizet.
Arfskiftet, lustspel i 1 akt af Turgenjew.
En fiffig spekulation, lustspel i 4 akter af F. Hedberg.
Dubbelspel. komedi i 4 akter af Blumenthal. (Repris).

Under inöfning:

Heder och ära, skådesp. i 2 akter af Karl A. Tavaststjerna.
Bröllopet på Ulfåsa, skådespel i 4 akter af F. Hedberg. (Repris).
Lifvet på landet, folkkom. i 5 akter Bearb. af F. Hedberg. (Repris).
Kronans kaka, komedi i 5 akter af Bersezio.

Finska teatern.

Kaarlo Bergbom.

Finska teatern har haft lyckan att alt från sin första början få i ostördt lugn utveckla sig under samma ledning. Hvad detta betyder för en konstanstalt, sådan som en teater, är lätt att fatta. På teaterns område, om någonstädes, söka dagens smakriktningar att göra sig gällande. Hvad den ena ledaren ställer upp som rättesnöre för sig, förkastar hans efterträdare, för att införa en annan sakernas ordning. Den erfarenhet, som den ena samlar, kommer sålunda ej den andra till godo, det hela blir vacklande och osäkert, och det konstnärliga arbetet lider härpå.

Doktor *K. Bergboms* och hans syster *Emelie Bergboms* namn äro därför på ett helt annat sätt förenade med den finska teaterns historia, än hvad förhållandet plägar vara med de direktioner, hvilka i tät växling efterträda hvarandra i styrandet af en dylik institution.

Tack vare denna konsekventa ledning har finska teatern kunnat upparbeta åt sig en repertoar, som väl

Ida Aalberg-Kivekäs.

Emelie Bergbom.

Katri Rautio.

kan tåla, en till och med mycket sträng kritik. Litande på publikens hänförda samvärkan, har teatern införlifvat med repertoaren det bästa den klassiska och moderna dramatiska litteraturen har att uppvisa och på samma gång med tålamod uppammat en inhemsk dramatisk litteratur, som redan har nått aktningsbjudande höjd.

Den skådespelartrupp, som delar med herrskapet Bergbom äran af ett så vackert resultat, har räknat och räknar bland sina leder förmågor af framstående rang.

Fru *Ida Aalbergs* namn behöfver endast nämnas. Fru *Katri Rautio* och fru *Olga Poppius* åtnjuta med full rätt äran att vara publikens gunstlingar. Oaktadt en jämförelsevis lång teaterbana hafva de ej förlorat denna omedelbara naturlighet, som skänker spelet dess förnämsta behag. Herr *Leino* är de stora karaktärsrollernas kraftfulla uppbärare och i hr *Lindfors* hafva såväl Molière som de tyska lustspelsförfattarena fått en durchdrifven bundsförvandt.

Att en ambulatorisk finsk teatertrupp redan någon tid existerat, har väl redan börjat visa sin värkan äfven på finska teaterns personal, genom att nya krafter börjat tillströmma. Längre fram skall väl denna rekrytering blifva starkare och mera betydande, än hvad hittils varit fallet. I hvarje händelse har den finska landsortsteatern en uppgift, som ej bör underskattas: den håller intresset för det sceniska kulturarbetet vaket i landsorten, den rycker landsorten med i de sträfvanden för dramatisk konst, för hvilka i hufvudstaden arbetas med så varmt intresse och med så stora uppoffringar.

Rafaël Hertzberg.

Olga Poppius.

Benjamin Leino.

Adolf Lindfors.

Finska Teaterns personal och repertoar,

spelåret 1893—1894.

Direktion.

Almberg, A., lektor.
Aspelin, E., professor.
Tudéer, O. E., e. o. professor.
Wahlström, F., assessor.

Suppleanter:

Bergbom, Emelie, fröken.
Godenhjelm, B. F., lektor.

Scenisk ledare:

Fil. Doktor Kaarlo Bergbom.

Skådespelare:

Herr Ahlberg, Axel.
„ Falck, Emil.
„ Franck, Anton.
„ Halme, Kaarle.
„ Kallio, Hemmo.
„ Keihäs, Kaarlo.
„ Lattu, Iisakki.
„ Leino, Benjamin.
„ Närhi, Otto.
„ Pesonen, Taavi.
„ Rautio, Aleksis.
„ Salo, Oskari.
„ Sario, Julius.
„ Stenbäck, Niilo.
„ Weckman, Knut.

Skådespelerskor:

Fru Kahilainen, Naima
„ Leino, Mimmy.
„ Poppius, Olga.
„ Rautio, Katri.
„ Salo, Olga.
Fröken Corander, Helga.
„ Kunnas, Hanna.
„ Liiman, Hilma.
„ Lähteenoja, Mimmi.
„ Sainio, Kirsti.
„ Stenberg. Emelie.

Elever:

Herr Tallroth, Konrad.
Fröken Forsberg, Ella.
„ Rängman, Maiju.
„ Witikainen, Berta.

Garderobièrer: Fröken A. Helin.
„ S. Kjällman.
Sufflös: „ C. Silèn.

Repertoar:

September—December.

Uramon torppa, 4 näyt. näytelmä. Kirj. Karl A. Tavaststjerna (Inhemskt org.)

Aino, Runo 5:nä näyt. (6 kuvaelmaa) Kirj, J. H. Erkko (Inh. org.)

Wilhelm Tell, 5 näytöksinen näyt. (12 kuvaelm.) Kirj. Fr. Schiller.

Kuopion takana, 3 näytöksinen huvinäyt. Kirj. G. v. Numers (Inh. org.)

En ollenkaan muista, 3 näyt. näytelmä. Kirj. E. F. Jansson (Inh. org.)

Postikonttorissa, 1 näyt. huvinäyt. Kirj. R. Kiljander (Inh. org.)

Fernande, 4 näytöksinen näyt. Kirj. V. Sardou.

Silmänkääntäjä, ilveilys 3:ssa näyt. Kirj. P. Hannikainen (Inh. org.)

Kevään oikkuja, 1 näytöksinen huvinäytelmä. (Inh. org.)

Pappilan tuvassa, 1 näyt. huvinäyt. Kirj. M. Wuori (Inh. org.)

Pyhimys vaiko mielipuoli, 3 näytöksinen näyt. Kirj. José Echegaray.

Daniel Hjort. 5 näytöks. murhenäyt. (6 km.) Kirj. J. J. Wecksell. (Inh. org.)

Saituri, 5 näytöks. komedia. Kirj. Molière.

Elinan surma, 5 näytöks. näytelmä (7 kuvaelmaa) Kirj. G. v. Numers (Inh. org.)

Matka Konstantinopoliin, 3 näytöks, huvinäyt. Kirj. O. Blumenthal ja G. Kadelburg.

Yhteiskunnan tukeet, 4 näytöksinen näyt. Kirj Henrik Ibsen.

Naimiskauppa, 1 näyt. huvinäyt. Kirj. M. Wuori. (Inh. org.)

Seinä väliä. 1 näyt. huvinäytelmä. Kirj. M. Wuori (Inh. org.)

Mallas-saunalla, 1 näyt. pikakuva. Kirj. K. Halme. (Inh. org.)

Mustalainen, 1 näyt. näytelmä. Kirj. Szigligeti.

Tietäjä, 5 näytöks. runoelma (6 kuv.) Kirj. J. H. Erkko. (Inh. org:)

Under inöfning:

Meri (La mer). Kirj. Jullien.

Sanomain kirjoittajat (Die Journalisten.) Kirj. Freytag.

Santa Lucian ruusu (A Santa Lucia) Kirj. Goffredo Coquetti.

Frou-Frou. Kirj. Meilhac ja Halèvy.

Efter femtio år af Z. Topelius.

Gästspel och Tournéer.

Det är egentligen från och med hösten 1887 Helsingfors publik i större grad varit i tillfälle att på vår svenska scens tiljor applådera framstående utländska konstnärer. Hvad vi förr allena genom tidningar och hörsagor känt, ha vi under de senaste åren med egna ögon varit i tillfälle att se, utan dyrbara resor och besvärligheter.

Genom de tournèer, en *Coquelin*, en *Judic*, en *Febvre* och andra utsträckt till våra från kulturländerna aflägsna landamären, ha vi så att säga dragits in i det konstnärliga lif som pulserar i de stora världsstäderna.

Gästspel ha visserligen äfven tidigare härstädes förekommit, men ej alltför ofta, och gästerna ha med ett par undantag, uteslutande varit svenska skådespelare, såsom *Fredrik Deland, Elise Hvasser, Gurli Åberg, Gustaf Fredriksson, Viktor Hartman, Olga Björkegren*, och *Gustaf Bergström*, samt några danska och norska artister, nämligen *Johannes Bruun, Herman Bang* och *Magda von Dolcke.*

Men den egentliga gästspelsperioden begynner från och med hösten 1887 med hr *Knut Almlöf.* Under loppet af en månad (från den 4 Sept — 5 Okt.) skänkte denne, den förnärvarande främste representanten för svensk skådespelarekonst, Helsingfors publik en rad af njutningsrika kvällar såsom *Poirier* i *„Klädeshandlaren och hans måg“*, *Gaspard* i *„Debutanten och hennes far“*, *Damoiseau* i *„De båda döfva“*, *Mörk* i *„Sparlakanslexor“*, *Daniel Hejre* i *„De ungas förbund“*, *„Advokaten Knifving“*, *Perrichon* i *„Herr Perrichons resa* och *Fromont* i *„Fregattkaptenen“*.

Kort därpå spelade *August Lindberg Osvald* i *„Gengångare“*, *Hjalmar Ekdahl* i *„Vildanden“*, *Grefve de Fougeron* i *„Fruarna Montanbréche“*, *Gringoire, Rosmer i Rosmersholm och Neergård* i *„Ett besök“*. I ett par af dessa program i *„Rosmersholm“* och i *„Ett besök“*, sekunderad på ett utmärkt sätt af fru *Julia Håkansson*, som några månader förut debuterat på *Dramatiska teatern* i *Stockholm* och från hösten antagit fyra à fem månaders engagemang vid svenska teatern härstädes. Under sin vistelse här nämda år uppträdde fru Håkansson dessutom i *Aug. Strindbergs* historiska skådespel *„Mäster Olof“*, *Fitgers* skådespel *„Hexan“* och i *Kjellands* lustspel *„Tre par“*.

Följande höst 1889 fingo vi hälsa Stockholmarnes gunstling *Ellen Hartman* som gäst på vår scen. Från första stunden eröfrade den förtjusande konstnärinnan fullständigt publiken och under de 14 aftnar hon uppträdde fans knappast en enda plats tom i salongen. De roller fru Hartman här utförde voro *Suzanne* i *„Den societet där man har tråkigt“*, *Gurli* i *„En räddande engel“*, *Siri* i *„I Telefon“*, *Antoinette* i *„Gnistan“*, *Gerda* i *„Sveas fana“*, *Lizzie* i *„Småflickor“*, *Laura Friedemann* i *„Tre par“* och *Jeanne* i några akter af *„Lady Tartuffe“*.

Den 15, 16, 17 November samma höst beredde direktionen publiken tre värkliga festkvällar. Det var då *Coquelin ainé* med sällskap på sin europeiska tournèe för första gången uppträdde i Helsingfors som *Poirier,* den hederlige trotjänaren *Noël*, hycklaren *Tartufe*, den burleske *Mascarille* och den glade *Duval.*

Coquelin åtföljdes af ett ganska godt sällskap, hvaribland isynnerhet den älskliga M:lle *Kervich* gjorde lycka.

Följande spelår blefvo vi åter i tillfälle att beundra tvänne konstnärinnor, den ena nordens förnämsta tragèdienne, *fru Betty Hennings*, den andra operettdivan, Parisarnes skötebarn, den gudomliga *Judic.*

Fru Hennings' själfulla och fulländade spel intog hvar och en, som äger sinne för värklig, äkta, stor skådespelarkonst. Hennes *Nora*, den rörande bild hon gaf af den gamla frun i *„I asylen“* hennes gripande framställning af *Anna Hjelm* i *„Kung Midas* och såsom motsatser till dessa, hennes barnsligt älskliga *Hedvig* i *„Vildanden“*, förtjusande *Agnes* i *„Fruntimmersskolan“* och hennes ystra *Cyprienne* i *„Låtom oss skiljas“* voro alla sceniska skapelser af hög rang.

Därefter kom Judic, såg och segrade. Med sin *„La Roussotte“*, *„Niniche“*, *Lili“*, *„Les Charbonniers“*, och *„Joséphine“* samt sina bedårande föredrag af chansonnetter lade hon publiken för sina fötter, — ingen kunde förbli kall inför detta förtjusande leende, dessa härliga ögon och inför den stora, enkla konst som adlade äfven en genre, som i och för sig äger intet värde utöfver stundens retelse.

Mot slutet af säsongen uppträdde några gånger den unga svenska skådespelerskan, *Anna Zetterberg* som *Rose Morel* i *„Pater noster“*.

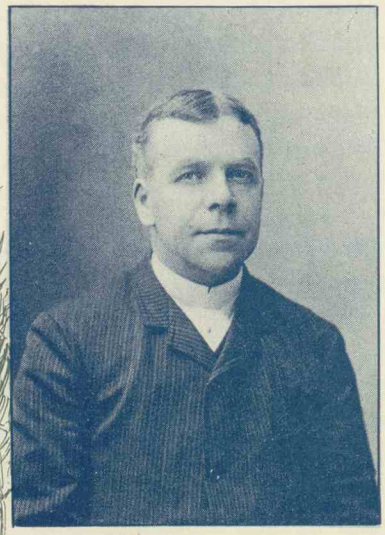

Coquelin aîné
Nov. 1889. April 1892.

Anna Judic
Dec. 1890.

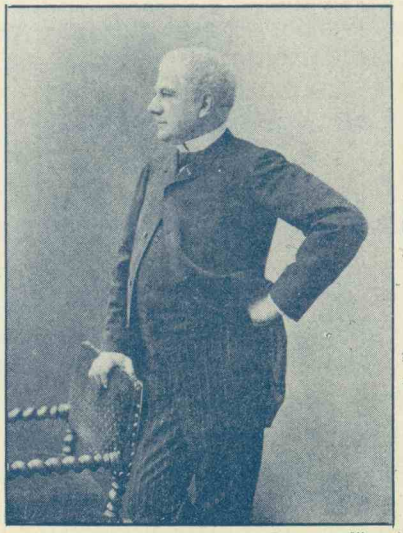

Frédéric Febvre
Nov.-Dec. 1893.

Knut Almlöf
Sept.-Okt.
1887.

Betty Hennings
Sept. 1890.

August Lindberg
Okt.-Nov.
1887.

Ellen Hartman
Sept.-Okt. 1889. Apr. 1892.

Julia Håkansson
Okt.-Nov. 1887. Sept. 1892.-Apr. 1893.

Tore Svennberg
Sept. 1892.-Apr. 1893.

Anna Zetterberg
Juni 1891.

Georg Törnqvist
Sept. 1891.

Anna Pettersson-Norrie
Nov.-Dec. 1891.

Lotten Seelig-Lundberg
Maj 1893.

Gäster på Svenska Teatern 1887-1893.

Hösten 1891 återsåg publiken med nöje Herr *Georg Törnqvist*, en gammal gunstling från den tid han var fast engagerad vid vår svenska teater. Under en månads tid uppträdde Hr Törnqvist såsom *André' Maurillac* i „*Dora*", „*Sullivan*", *Arnold Bäckers* i „*Cornelius Voss*" och som *Fabricius* i „*Far och dotter*".

Så kom i november nordens Judic *Anna Petterson-Norrie*, hvars spel möjligen ej mätte sig med den värkliga Judic i finess och diskretion, men som med sin präktiga röst och sitt fulländande sångföredrag gjorde stor lycka i „*Niniche*", „*Lilla Helgonet*", „*Lilla Hertigen*", 2:dra akten af „*Sköna Helena*" samt i „*Kolhandlarne*", i hvilken sistnämda pjes hon i många afseenden säkert kunde mäta sig med Judic.

I April 1892 återsågo vi *Coquelin* och *Ellen Hartman* — då tillsamman. Att de uppväkte samma bifall som tidigare, behöfva vi knappast påpeka. *Coquelin* spelade denna gång i „*Thermidor*", „*Le deputé de Bombignac*" och i *L'ami Fritz*", fru *Hartman* på franska i „*La mégère apprivoisé*", och på svenska sina gamla glansroller „*En räddande engel*" och Siri i „*I Telefon*".

Spelåret 1892—1893 blef ett af de intressantaste under den forna regimen. Icke endast repertoaren hade att bjuda på det bästa, som den nyaste inhemska och utländska dramatiken hade att uppvisa — vi påminna om „*Sylvi*", „*En svag stackare*", „*Stulen lycka*", „*Byggmästar Solness*", „*Ensamma människor*", „*Hemmet*", „*Professor Crampton*" „„*Sportsmän*" m. fl. — utan teatern hade äfven lyckan att under största delen af spelåret jämte sitt goda och väl samspelta sällskap anlita två så utmärkta krafter, som fru *Julia Håkanson* och hr *Tore Svennberg*. Dessa artister äro ännu i så god hågkomst hos publiken, att vi ej denna gång behöfva vidlyftigare orda om deras konstnärskap och repertoar.

Slutligen ha vi att anteckna *Frédéric Febvre* som denna höst eröfrat våra sympatier med sitt nobla från yttre effekter fria, men värkningsfulla spel i „*Le père prodigue*", „*Tartufe*" och i „*Le demi monde*". Åtföljd af en för tournéer ovanligt god trupp skänkte han vår publik exempel på ett ensemblespel, som föregående utländska artister ej varit i tillfälle att prestera.

Antecknas bör, att Febvre-representationerna ägde rum på den lilla Ryska Teatern, emedan den Svenska scenens nya regime ej på antagliga vilkor ville öppna sina portar för den främmande gästen.

Till gästspel och tournéer kunde ännu räknas fru *Ida Aalberg-Kivekäs*' företag, som dock ännu hållit sig inom Finlands gränser.

H. L.

Norrsken.

Från en litterär middag i Berlin.

Ibsen kom upp och blef det stora litterära namnet inom Berlins teatervärld, trots alla polisförbud och protester från det litterära lägret. Och med honom kom en hel svans af skandinaver — den skandinaviska diktningen blef modärn — hvad skandinaviskt var, var godt till och med om det var skäligen medelmåttigt. — Det var framföralt norrmännen som profiterade af den stämningen — Garborg, Hamsun, Finne och till och med Rosenkranz-Johnssen blefvo kända och af svenskarne Strindberg. — Freie Bühne gjorde propaganda för skandinavismen och det en så kraftig, att där uppstod en hel kohort unga tyska diktare i skandinavismens namn, alla med sociala dramer, tendensdramer, „problem-under-debatt"-dramer och romaner. Hauptmann, Holz-Schlaf, Hartleben m. fl. hade alla den schablonen att börja med. Endast Sudermann höll sig afsides, ej så mycket i sin diktning, ty han var Ibsen-epigonen par preference. Men han hade redan då slagit igenom med „die Ehre" och var på god väg att blifva en storman för sig. — Paul Lindau satt i Tageblatts litteraturafdelning och grinade åt det hela och delade ut stickord till höger och venster endast för att få stickas, — och klatschade åt Sudermann, snärtade Ibsen och hela ungdomsskaran med. Men han var ej man att spela upp till den dansen, han fick stryka på foten och lämna sin goda plats åt Sudermann — profeten Neumann-Hofer. Och Sudermann fick växa i frid och ro och bjuda kunskapens frukt på godt och ondt åt hela världen fredad för Tageblattkritikens flammande svärd och prydd af censurens rennommerande fikonalöf.

Men de unga omkring Freie Bühnes standar församlade började blifva självständiga och funno den skandinaviska stämpeln vanprydande. De började geschäfta i fosterländskhet, blefvo store män allesamman och gjorde i ett nu stämningen lika emot som den

förut varit för skandinaverne. Man började finna Ibsen gammal — drog på munnen åt Björnsons bigotteri — ryckte på axlarne åt Midas-witsarens „Hereinfall“ han, som ville skrifva en flammande satir öfver sanningsapostlarne — men skref en god rol för sin fru endast. Och man lemnade endast Garborg och Strindberg i fred.

Strindberg kom till Berlin och mottogs med öppna armar men drog sig undan i ensamheten och kände alls ingen lust att besvara de många famntagen. En gång lyckades det dock att locka fram honom ur hans enslighet, när Drachmann kom till Berlin. De två hade aldrig träffats och voro nyfikna att beskåda hvarandra; — Lehmann, Sudermanns förläggare öfvertog rolen af felande länk, arrangerade en liten festmåltid hemma hos sig och bjöd samman några faddrar. Det var dagen efter premièren af „die Heimath“ och Sudermann intog själffallet hedersplatsen med sin fru. Hans profet med fru satt i närheten; bland öfriga bordsgäster märktes Ludvig Fulda, Strindberg, Drachmann, Munch och Gunnar Heiberg. Stämningen steg, man förlät Strindberg och Drachmann att de träffats redan dagen förut och festligheten tillspetsade sig till Sudermanns ära, han som likt — Ibsen låtit vänta på sig två år emellan sitt sista och sitt näst föregående stycke, — och i går hade firat en stor triumf. Det vill säga man talade nästan uteslutande om den stora händelsen, men man höll inga tal. — Deserten kom, champagnen perlade i glasen, skämt och skratt genljöd — man hade redan en aning om att nästa minut blifva uppmanad att begifva sig in i salongen till kaffe och likörer, — men altjämt inga tal. Värden såg ej engång ut som läste han öfver något dylikt.

— „Saa maa daa jeg tale“ — sade Holger Drachmann, slog en knif i en tallrikskant, reste sin långa kämpagestalt och improviserade så som endast han kan det. — Ett, två, tre tal efter hvarandra serverade han till allmän förtjusning och de öfriga skandinaverna voro helt belåtna med att han representerade så bra. Det andra talet i ordningen gälde hedersgästen Sudermann och hans nya stycke. Skålen afdracks under öfliga hurrarop.

Så reste sig Sudermann och äskade tystnad. Hans tal gällde de skandinaviska gästerna främst Strindberg och Drachmann I några varma ord framhöll han den stora betydelse skandinavernes konst haft för de unga tyskarne, och det lät som menade han det värkligen när han slöt med orden: „vom Norden haben wir das Licht!“ — „Das *Nordlicht!*“ tillade hans profet helt taktlöst brytande udden af sin väns älskvärdhet. Skålen dracks under tystnad och stämningen sjönk till iskyld höflighet, där den just varit på väg att utveckla sig till hjärtlig förbrödring. —

Då slocknade på en gång det elektriska ljuset, det blef mörkt i salen — ingen sade ett ord — endast tysta skuggor sutto omkring festbordet. Och genom fönstret trängde det sista återskenet af den grå vinterdagen in — medan några blodiga reflexer af aftonrodnaden lekte på ett par drifvande moln därute på himmelen.

Det hela räckte endast en minut, så blef det ljus igen i festsalen, något liknande en lättnadens suck bröt tystnaden, — Heiberg gjorde en witz, de öfriga voro alla glada att få skratta åt något, sak samma hvad, och i ett nu stod glädjen i högan sky.

— Värdens idé att släcka ljuset hade haft åsyftad värkan. Med en banal teatereffekt hade han återfört sällskapet till den allmänna sällskaplighetens banalitet, aftonen förgick i sötaste endrägt, vi hade alla oändlig roligt tills vi gingo hem och sofvo så godt på saken.

Sudermann hade ej kompromettterat det unga Tysklands ära mer än till hälften, hans profet hade ej missbrukat hans förläggares gästfrihet i större mån, och nordborna höllo till godo med norrskenet. Alt för teatereffektens skull som kommit och förhindrat alla uppgörelser och strukit streck öfver alla oangenäma betraktelser. —

A. P.

Minna Canth.

Henrik Ibsen.

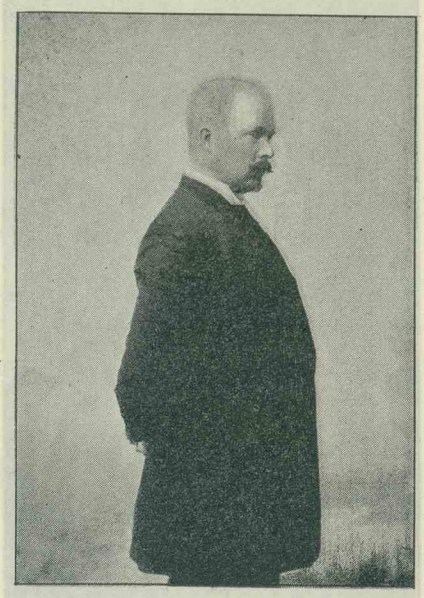

Karl A. Tavaststjerna.

Inhemska och utländska författare

på Helsingfors teatrar.

Henrik Ibsen.

Samhällets stöd, (uppfördt för första gången på Svenska teatern 1878 och Finska teatern.)

Kämparne på Helgeland, (Svenska teatern 1878 och Finska teatern.)

Fru Inger till Östråt, (Svenska teatern 1880.)

En folkfiende, (Svenska teatern 1883 och Finska teatern.)

Gengångare, (Svenska teatern 1883).

Vildanden, (Svenska teatern 1885 och Finska teatern).

Ett dockhem, (Svenska teatern 1887 och Finska teatern.)

De ungas förbund, (Svenska teatern 1887 och Finska teatern.)

Rosmersholm, (Svenska teatern 1887.)

Frun från hafvet, (Finska teatern.)

Kungsämnena, (Svenska teatern 1889 och Finska teatern.)

Kärlekens komedi, (Svenska teatern 1889.)

Hedda Gabler, (Svenska och Finska teatrarna 1891.)

Byggmästar Solness, (Svenska teatern 1893.)

Minna Canth.

Murtovarkaus, (Finska teatern.)

Roinilan talossa, (Finska teatern.)

Työmiehen vaimo, (Finska teatern.)

Kovan onnen lapset, (Finska teatern.)

Papin perhe, (Finska teatern.)

Sylvi, (Svenska teatern 1893.)

Hermann Sudermann.

Gunnar Heiberg.

Gerhard Hauptmann.

Karl A. Tavaststjerna.

Frun emanciperar sig, (Svenska teatern 1885.)

Affärer, (Svenska teatern 1890.)

Godnatt, (Svenska teatern 1890.)

Pyret, (Svenska teatern 1891.)

Uramon torppa, (Finska teatern 1892.)

Gunnar Heiberg.

Kung Midas, (Svenska teatern 1890.)

Hermann Sudermann.

Äran, (Svenska och Finska teatrarna 1890.)

Sodoms undergång, (Svenska teatern 1892.)

Hemmet, (Svenska och Finska teatrarna 1893.)

Gerhard Hauptmann.

Professor Crampton, (Svenska teatern 1892.)

Ensamma människor, (Svenska teatern 1893.)

Ur teaterdekorationernas historia.

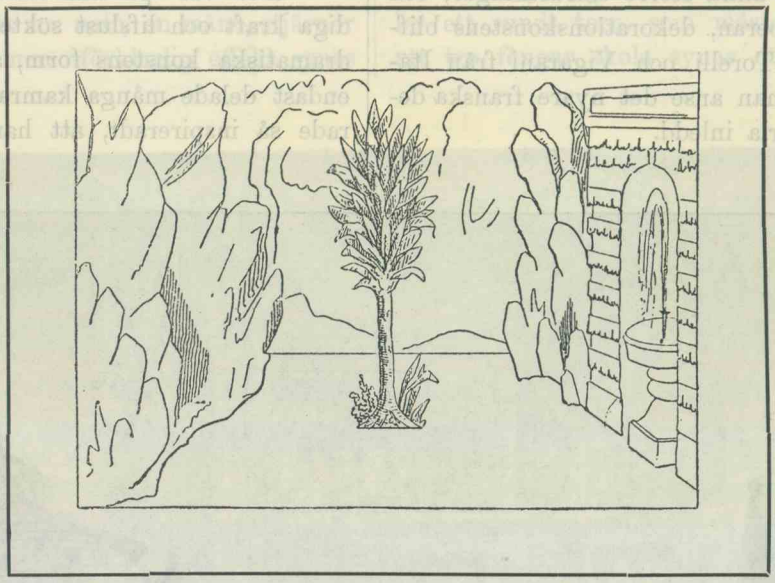

Dekoration i **Amaryllis** af **Durier.**

I Bibliothèque Nationale i Paris fins ett gammalt gulnadt, nästan svartnadt manuskript, som bär titeln: *Mémoire des plusieurs décorations qui servent aux pièces contenues en ce présent livre, commencé par Laurent Mahelot et continué par Michel Laurent en l'année 1673.*

Författarne till detta arbete, hvilket räknas bland teaterliteraturens dyrbaraste skatter, torde ha efterträdt hvarandra som maskinmästare vid teatern i Hôtel de Bourgogne före och efter dennas förening med Molière's efterlämnade teater i Hôtel Guénégaud. Det innehåller en förteckning öfver alla af truppen gifna stycken under en tidrymd af mer än sextio år, räknadt från 1620. Öfver trehundra skådespel nämnas, många längesedan glömda, andra otryckta och således nu alldeles okända, några från Louis XIII:s tid, hvilka ej ens finnas anförda hos bröderna Parfaict. Men manuskriptets egentliga och egendomliga värde ligger i den redogörelse för hvarje särskildt styckes mise-en-scène, som åtföljer uppgiften om dess namn, och som utgjort maskinmästarens ledtråd vid uppförandet. I den förra delen af arbetet, som tillskrifves Mahelot, äro dessa redogörelser mycket fullständiga, angifva såväl dekorationer som rekvisita, nödvändiga assistants och ej mindre än fyrtioåtta i teckning utförda mises-en-état. Laurents afdelning, manuskriptets senare hälft, innehåller däremot endast korta annotationer, skrifna med en mycket bristfällig, ofta oläslig stil.

I denna gamla bok kan man ganska väl studera den franska teaterregiens historia under sjuttonde århundradet, altifrån Rotrou's, Mairet's och M:me Scudéry's dagar ända till den tid, då Corneille, Racine och Molière nyskapade den poesi och konst, som vi än i dag återfinna bibehållna genom traditionen i den franska klassicitetens tempel vid Rue Richelieu.

Visserligen förekommo under detta århundrade, särskildt på Théâtre du Marais, uppsättningar, som vida öfverglänste de af Mahelot beskrifna, och redan under femtonhundratalet hade för festspel och baletter från Italien importerats en prakt, som kunde jämföras med den firenziska. I *Ballet comique de la Royne* af Beaujoyeux, som 1581 uppfördes vid hertigen af Joyense's förmälning, fingo gästerna skåda en bosquet af värkliga träd „couverts de leurs divinités protectrices", förgylda moln, som buro gudomligheter och „cent autres merveilles". Och några år senare, 1596, visade Nicolas de Montreux på Château de Nantes i en pastorale, *Arimène*, en prakt, som att döma af beskrifningar torde ha kunnat täfla med det prakttåg, som en gång Japoco Nardi anordnade i Firenze, när Lorenzo de' Medici ville låta sällskapet Broncone, hvars chef han var, öfverträffa sällskapet Diamanten i glans och öfverdåd. Så småningom ökades fordringarna, och när Richelieu 1641 ville uppföra *Mirame*, lät han i sitt eget palats bygga en teater, där salongen dekorerades af Mer-

cier och Lemaire, och dit Mazarin från Italien skaffade maskinerier och dekorationer, som visade åskådarne „ytterst präktiga trädgårdar, prydda med grottor, statyer, fontäner och terasser nedåt hafvet med sina oroliga rörelser, som liknade naturliga vågor på detta vidsträckta element, och två stora flottor, som båda passerade förbi åskådarnes ögon, och hvaraf den ena syntes två lieues aflägsen“. När sedermera Louis XIV för sina fester behöfde ännu större tillrustningar, och när Lully grundlagt operan, dekorationskonstens blifvande hem, inkallades Torelli och Vigarani från Italien, och därmed kan man anse det nyare franska dekorationsmåleriets historia inledd.

Men de egentliga teatrarna hade att kämpa mot större svårigheter. Det berättas från medio af 1500-talet att Jodelle, som själf ej allena var författare, utan äfven måste tjänstgöra som teaterarkitekt, teatermålare och kostymordonatör, omöjligt förmådde anskaffa en maskinist, som kunde läsa innantill utan måste underkasta sig att en afton se införas på scenen „deux clochers“ i stället för „une rocher“.

Det var på den tiden, som renässansens obändiga kraft och lifslust sökte ett så lifligt uttryck i den dramatiska konstens form, att skådespelaren Mondory endast delade många kamraters öde, då han deklamerade så inspireradt, att han fick slag på scenen, och

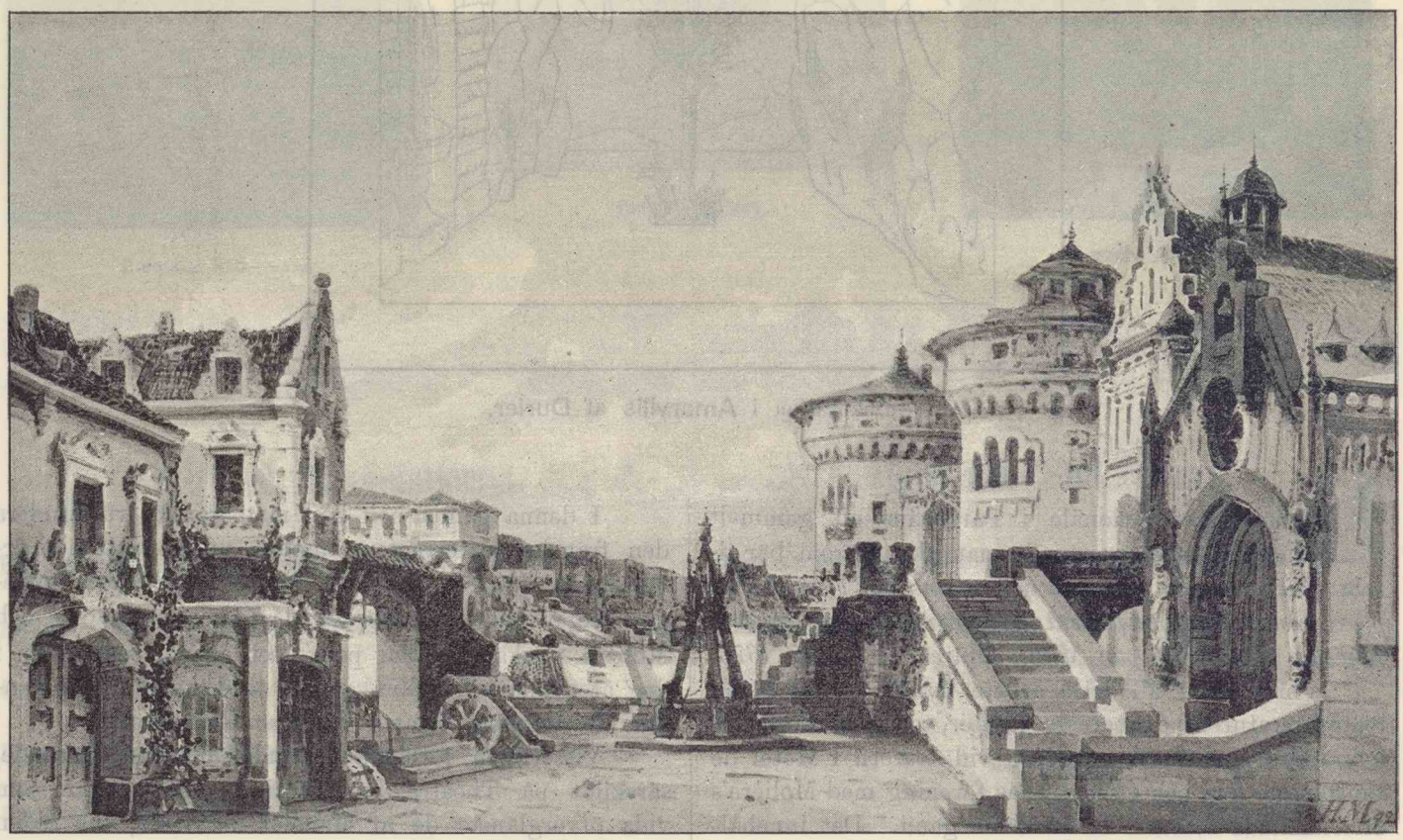

Dekoration i 2:dra akten af **Regina von Emmeritz** på Svenska teatern i Helsingfors.
Efter teckning af Harald Molander.

tidens författare, en Hardy, en Garnier, en Montchrestien och en Tristan l'Hermite, att „il n'y aura plus de poëte qui ne veuille avoir l'honneur de crever un comédien en sa vie“.

Den yttre utstyrseln i dylika arbeten torde ingalunda hafva i kraft och naturalism stått i jämnhöjd med innehållet. Ännu på Mahelot's tid lefde många traditioner från mysterierna kvar och tvungo dekorationsmålarne till sådana vågstycken, som att i samma dekoration framställa de mest olikartade platser och stämningar. Dessa torde ej häller ha gifvit någon illusion. De stodo vida öfver Shaksperes skyltar, men de nådde ej högre betydelse än de stiliserade och per-

det blef ett ordspråk om spektivlösa fondbilderna på antikens reliefer eller medeltidskonstens helgonattribut.

Några citat ur det gamla manuskriptet, som utgör ämnet för denna uppsats, skola emellertid bättre än alla beskrifningar gifva en föreställning om saken.

Den lilla teckning, som får plats på föregående sida är en afbildning af en bland Mahelot's mises-en-état och angifver dekorationen i en pastorale af Durier, *Amaryllis*. Men den är jämförelsevis enkel, hälst som fontänen till höger i beskrifningen säges kunna efter behag vara „coulante ou seiche“. Vidlyftigare fordringar stälde Hardy's *La Folie de Clidamant* på dekorationsmålaren: „Det behöfs midt på teatern ett skönt palats, på den

ena sidan ett haf, hvarest synes ett skepp med master, hvarpå synes en kvinna, som kastar sig i hafvet, och på andra sidan ett skönt gemak, som kan öppnas och tillslutas, hvari fins en säng vackert prydd med täkken". I *Des Occasions perdues* af Rotrou fans „midt på scenen i en trädgård ett palats med två gallerfönster och två trappor, hvarest älskande samtala; i ena hörnet af scenen ett vattensprång i en skog, på andra sidan en ruin i en skog; i första akten behöfvas näktergalar, i tredje och femte en natt, en måne, stjärnor o. s. v." — En utmärkt, men oförklarlig effekt synes

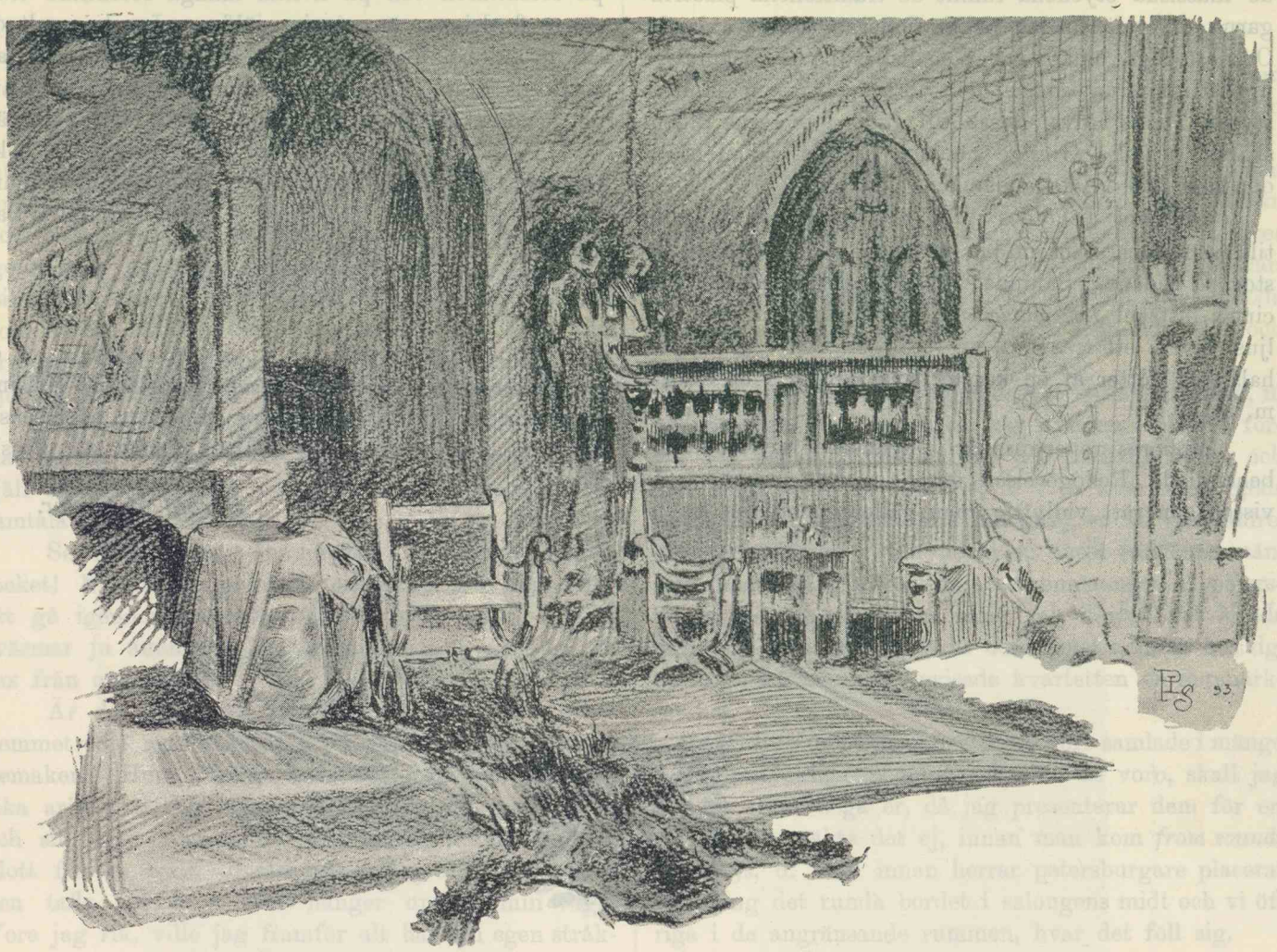

Dekoration i 3:dje tablån af **Elinan Surma** på Finska teatern i Helsingfors.
Efter teckning af Louis Sparre.

set en vidsträckt trädgård med palissader och blomsterprydda balustrader; på andra sidan af scenen ett högt bärg, hvarpå en graf, en galge, ett pilkoger och ett landtligt altare samt en klippa, som man kan bestiga; vid sidan af klippan en grotta, ett haf, ett skepp; under klippan ett fängelse för två personer, som äro gömda."

Jag fruktar till och med, att en Ahlgrenson, en Robecchi, en Chapernon och en Gilbert Lehner skulle ha kommit till korta, om de fått beställning på en dy-

näktergalar hafva åstadkommit på scenen i Hôtel de Bourgogne, ty i intet stycke, där en skog eller en trädgård förekommer, saknas dessa foglar bland nödvändiga rekvisita. — Men alt detta är dock intet emot hvad man fick att skåda i *Clitophon* af Ryer: „I midten af teatern ett ytterst praktfullt tempel, dekoreradt med förgyllningar, hvalf och kolonner, en tafla med Diana, och i midten ett altare och två ljusstakar med sina ljus; på ena sidan af scenen ett fängelse eller ett rundt torn, som måste vara mycket stort, för att tre fångar skola synas däri; vid sidan af fängel-

lik dekoration för en scen, hvilken liksom teatern i Hôtel de Bourgogne mätte 22 fot i bredd och ej mer i höjd.

Det vore utan tvifvel af större intresse än kuriositetens att i detta manuskript kunna studera Corneille's, Racine's och Molière's anspråk på scenisk apparat, men den klassiska repertoiren tillhör Laurent's afdelning och är ytterst kortfattad. Dessutom är att märka, att Corneille's „unités" i hög grad förenklade de dekorativa anordningarna. Endast ett enda stycke

af Corneille, *L'Illusion Comique*, som spelades 1636, behöfde någon mera komplicerad dekoration: „I midten af teatern ett palats, vackert orneradt; på ena sidan af teatern ett annat för trollkarlen och där ofvan ett bärg; på andra sidan en park o. s. v.“ För öfrigt inskränka sig uppgifterna vanligen till „Un palais à volonté“, „Deux maisons“, „Une chambre“, och det är lika troligt, att samma dekoration fick bli den stående i olika stycken, som att stundom samma stycke vid olika tillfällen blef speladt i olika dekoration, ehuru på samma teater. Jag sluter till detta sista påstående däraf, att jag ofta på olika editioners kopparstick till de klassiska styckena funnit de traditionella placeringarna öfveralt, medan dekorationerna varit växlande. Och att föga omkostnader nedlades på de dekorativa uppsättningarna under de fjorton år, som Molière styrde Palais Royal, visas till fullo i teaterns räkenskaper, och La Grange nämner mycket sällan några depenser för dylika ändamål.

Däremot behöfdes ofta nog mera rekvisita än tillförene, och Laurent har stundom rätt vidlyftiga listor på sådana. Sålunda användes till exempel i Racine's lustspel *Les plaideurs* „en fallucka, en stege, ett ljus, mynt, ett träsvärd, en fåtölj, ett skriftyg, papper, hals och fötter af en kapun, små hundar i en korg“, m. m.

Molières repertoire är i synnerhet styfmoderligt behandlad. Redogörelsen för *Le malade imaginaire* är visserligen rätt vidlyftig, men gäller egentligen les intermèdes; *Le Tartufe* affärdas med annotationen: „Scenen är ett rum. Det behöfs två fåtöljer, ett bord, en duk därpå, två ljus . . .“ Och uti anteckningen om *Le Bourgeois Gentilhomme*, som dessutom är delvis oläslig, förekommer om hela den orimligt svåra turkiska ceremonien ej mer än orden: „Les utensiles pour la cérémonie“.

Detta är några utdrag ur Mahelot's och Laurents manuskript. Det äger ett kulturhistoriskt intresse, om det också ej kan vara till någon tjänst eller ledning för vår tids regissörer och maskinmästare, på hvilka kritik och publik lärt sig ställa större fordringar än på författaren och på hvilka många författare ställa större fordringar än på sig själfva. Jag har valt det till grundtext för denna lilla uppsats, som utan anspråk på djup i forskningen eller fullständighet i ämnet, endast vill vara ett ringa bidrag till teatervänners kännedom om stenåldern inom den konst, dekorationsmåleriet, som i våra dagar firat sådana triumfer som Messalina och Théodora i Paris, Parcifal i Bayreuth och Faust i Wien.

* * *

Som illustrationer till uppsatsen meddela vi ett par dekorationsbilder från de senare spelåren i Helsingfors, den ena från *Regina von Emmeritz* på Svenska Teatern, den andra från *Elinan Surma* på Finska Teatern.

Harald Molander.

Från vår musikvärld.

Musikbref till en väninna.

Älskvärda väninna!

Budet, som hämtar er post, inträffar på Saari vid 7-tiden, altså vid aftonbrasan och den förtroliga konversationens timme. Jag ser er lägga tidningarna å sido, och gripa till brefven. Er fina mun ler, då ni igenkänner hufvudstadens poststämpel och min handstil. Icke sant, vi ha många minnen gemensamma? Som rosor växa de upp mellan oss och dofta och prunka i det fulla solskenet af varm vänskap och hjärtlig förtrolighet.

Jag vill att ni ej skall sitta så enslig på ert Saari. Låt gamla Nyman maka om bränderna och sätt er själf riktigt behagligt till rätta framför kaminen, så samtala vi en stund.

Se, huru brasan återspeglas i det öppna flygellocket! Ni spelade ju nyss, min vän? Det var roligt att gå igenom kvartettpartiturer, icke samt? Och ni svärmar ju ännu för Beethovens sista kvartetter, de sex från opus 127?

Är det icke med musiken i konsertsalen och i hemmet som med taflorna i konstgalleriet och i privatgemaken? Huru härligt vore det icke att, såsom de rika aristokraterna förr i världen, ha sitt eget kapell och sin egen kompositör, som skulle uppföra musik blott för en själf, alldeles såsom jag allena njuter af den tafla jag köpt och hänger upp på min vägg. Vore jag rik, ville jag framför alt ha min egen stråkkvartett, som skulle spela för mig hvad hälst jag önskade, om och om igen samma sats, om den behagade mig särskildt eller om jag ej genast kunde komma på alla dolda skönheter i densamma.

Fins det en trefligare anblick än fyra kvartettspelare kring sitt bord? Det måste vara fyra herrar med skägg — skratta icke, älskvärdaste! Kanske det kommer sig däraf att jag aldrig sett fyra kvartettspelare utan skägg. Och så måste en af dem ha glasögon och intelligent panna; en kan vara ung, eller åtminstone den yngsta. Han skall ha sinne för humor och representera det ideella, d. v. s. efter supén igen placera sig — med cigarren i munnen — vid kvartettbordet och narra de andra med dit. Och så spela de kvartett på kvartett, halfva natten igenom, tils ljusen slockna i pipen och månen blickar morgonsömnig in genom salongsfönstret.

Ni skall få höra hvilken intressant kvartettafton jag nyligen var med om. Smutta på ert te och jämka plaiden tätare kring fötterna. Decemberstormen ryter där ute på Saari och vindflöjeln på stallstaket gnisslar. Men inne hos er är det varmt och godt. Den ljusröda lampskärmen dränker boudoaren i rodnande rödt och i kaminen fladdra de muntra lågorna.

Ja, det var den Petersburgska stråkkvartetten, ni vet, som gaf två konserter här nyligen. Mellan första och andra konserten var det en ledig afton, och den hälgades åt privatlifvet, d. v. s. kvartetten bjöds på te till en älskvärd musikerfamilj, en af våra äldre, om konsertlifvet i hufvudstaden mest fortjänte män, som denna gång äfven haft arrangemanget af petersburgarnes konserter om hand och därför väl kunde unna sig nöjet att njuta af deras spel hemma hos sig, på samma gång han bevisade kvartetten en uppmärksamhet.

Musiker och musikmäcenater voro samlade i mängd i det gästvänliga hemmet. Hvilka de voro, skall jag om en stund säga er, då jag presenterar dem för er.

Länge räkte det ej, innan man kom *from sounds to things*, d. v. s. innan herrar petersburgare placerat sig kring det runda bordet i salongens midt och vi öfriga i de angränsande rummen, hvar det föll sig.

Ni vet ju hvilka de fyra petersburgarne voro? Leopold Auer, den celebra violinvirtuosen, som förut företagit så många konsertresor och nu är bosatt i St. Petersburg, där han äfven utgör en af därvarande musiklifs stödjepelare. Sjäffallet är han kvartettens första violin och den som sammanhåller och leder det hela, mindre med stråke och hand än med eldiga blikkar och impulsrik intelligens.

Så ha vi Verchobilovitsch kvartettens konstnärligaste personlighet en mästare på sin cello, sedan länge känd och beundrad hos oss, då han alla somrar flyttar ut till Terijoki och icke är njugg på att låta andra njuta af sitt känslovarma, fulltoniga och till hjärtat gående spel.

Rodert Kajanus.

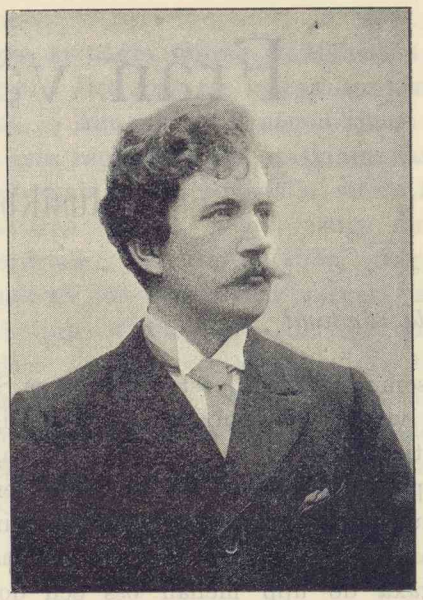

Johan Halvorsen.

Willy Burmester.

André Spoor.

Karl Ekman.

Jean Sibelius.

Maikki Pakarinen-Järnefelt.

Alexandra Ahnger.

Kvartettens altfiolist är Hildebrand, också han en gammal bekant för oss hufvudstadsbor sedan den Pikkelska stråkkvartettens tider. Han är egentligen dansk och talar gärna sitt modersmål, så att han redan därför förefaller oss så gemytlig och sympatisk. Han, likasom andre violisten Krüger, den petersburgska kvartettens yngsta representant, bevarar i sitt spel ett orubbligt lugn. Sådant höfves ju äfven mellanstämmorna. Men Hildebrand kan sjunga som en förälskad tenorbarytonist på sitt instrument och Krügers ton är stor, lugn och säker.

Så är kvartetten sammansatt. Fyra nationaliteter, en själ. Auer är ungrare, Verchbilovitsch polack, Hildebrand dansk och Krüger rysk-tysk, d. v. s. petersburgare.

Kvartetten begynte med Beethovens stora Esdur kvartett op. 127, ni vet den där med det himmelska adagiot i $^{12}/_{8}$ takt hvilket ni engång fann så vakkert, att ni kyste partituret såsom hade det varit den store mästarens eget. Min väninna, jag misstänker att vår musikaliska värd själf hade anhållit om denna kvartett. Han ville taga tillfället i akt och en gång njuta af en musikalisk delikatess. *Den* kvartetten får man ej höra ofta. Den är ej för konsertsalen och den stora publiken, utan för den troende fösamlingen, för den handfull Beethovendyrkare, som går till hans andes sista skapelser som till ett mysterium.

Med partituret framför sig satt vår värd och följde musiken takt för takt. Vi andra njöto blott med hörseln, men därjämte med hjärtat, det kan jag försäkra. Att musiken är en helig konst och att dess ursprung likasom dess mål är af himmelen, framstår aldrig fulikomligare än vid åhörandet af dessa divinatoriska kvartetter. Hvilket djup, hvilken rikedom de dölja, och huru blänka icke de stora tankarna som stjärnor, lika höga, gåtfulla och glindrande som de.

Jean Sibelius, vår unge originelt begåfvade tonsättare, som var närvarande, satt med armarne orörligt hvilande öfver bröstet och blicken, den ljusblå, svärmiska, stelt riktad mot ett obekant någonting framför sig. „Beethoven . . .“, sade han då kvartetten var slut, „Beethoven . . . Ich bin ganz paff . . .“ Ja, han förstod den musiken nog på annat sätt än vi andra. I hans receptiva sinne måtte de Beethovenska snilletankarna fallit ned som explosivämnen och alstrat ett helt stjärnrägn af befruktade idéer.

Och efter Beethoven kom det en ny Beethoven, F-dur, op. 59, och så en Schubert, en sällan spelad, melodiskön, smekande, äkta Schubertsk kvartett, sorglös, föga polyfon, men flytande vacker, rörande, älskvärd, med ungdomsskönheten på sitt änne och sprittande wienerblod i ådrorna.

Nu voro kvartettspelarne idel eld och lågor. Från den Beethovenska olympen med dess höga gudom och oblidkeliga allvar voro de nedstigna till jordens blomsterdalar med människor och fågelsång och lefnadsglädje. Auers vackra ögon hvilade med ett förälskadt uttryck på noterna, dessa trolltecken, som gömde en så oändlig skönhet. Han nickade i extas till Verchbilovitsch. Denne förstod honom . . . De voro som två tjufvar på en marknad — pardon, uttrycket är vulgärt, men jag vet ej i ögonblicket något bättre. Och Verchbilovitsch smekte sin violoncell och spelade alt vackrare ju längre stycket led och hans konstnärsögon logo och de gråsprängda lockarne föllo som skyar öfver tinningar och panna. Och Hildebrand visade en karaktäristisk profil med framspringande näsa och bockskägg, och Krüger inlade hela sin själ i sin violinstämma.

Vi voro rörda, tjusta. I en soffa satt pianisten Dayas och slukade med blickarna den underbara kvartetten, som spelade så hänfördt. Vår värd såg jag tåras. Schubert är i själfva värket den tonsättare, som ger det mest elegiska intrycket. Ty han var en gudarnes älskling och dog ung, medan lifvet låg för honom som en enda värld af toner, med föga glädje och föga framgång, men med toner, toner — — —

Anton Sitt satt med cigarren i mun och vände notbladen åt Auer. De två utbytte också många blickar af hemligt konstförstånd. Violinister förstå ju en stråkkvartett på ett alldeles särskildt sätt . . . För dem kommer någonting till, som vi pianister icke förstå: glädjen åt fakturen, åt det tacksamma i återgifvandet af den och den frasen, åt „das Machen“, med andra ord.

Och alla vi, som voro där, den uppmärksamme violinisten Kihlman, musikentusiasterne generaldirektör S. och kommerserådet B. m. fl., m. fl., alla ryktes vi med af det eldiga, i sin art fullkomliga spelet, och af de spelandes varma ifver och af den stämning de framtrollade hos sina åhörare.

Väninna, *så* skall kvartettmusik njutas: i glada, goda vänners lag, i en salong med vackra taflor och mjuka chaiselonguer, i en belysning utan vaktmästare och gas, och sist och slutligen med en god supé i bakgrunden.

Skratta icke. Mins ni, älskvärdaste, huru era förträffliga kapuner och ert Chablis smakade, då vi senast spelade Tschaikowskis „Francesca da Rimini“ tillsamman och rördes till tårar af den underbara tondikten?

K. Flodin.

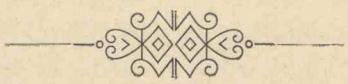

Finska konstnärernas tredje utställning.

Den tredje af Finska Konstnärernas utställningar har för kort tid sedan stängt sina portar för allmänheten. I jämförelse med de föregående har den att uppvisa otvetydiga bevis på framsteg och utveckling dels hos redan framstående, dels hos yngre konstnärer, som de föregående åren med mindre betydande arbeten vetat ådraga sig en varmt intresserad allmänhets uppmärksamhet. Man har i år tydligen kunnat spåra sträfvanden att uppnå en mera storslagen, mera betydande konst. De som äro medvetna om sina krafter ha ej stannat vid den mindre genretaflan. Denna utställning har haft att uppvisa större och vigtigare arbeten, resultat af ett års sträfvanden, än fallet varit med någon föregående utställning i Finland.

Galléns och *Järnefelts* tvenne stora dukar: *Sampo smides* och *Sveden* äro de som ådragit sig lejonparten af uppmärksamheten. Det tyckes denna gång som skulle det lyckats de båda konstnärerna att i större mån än förut i dessa arbeten beteckna de för deras personligheter utmärkande egenskaperna, och i bredd med hvarandra med jämngoda arbeten kunna de fördelaktigast jämföras eller rättare karaktäriseras, då de i sin konst hafva få eller inga beröringspunkter. De se lifvet från olika sidor och komplettera kan man säga hvarandra.

Om man hos *Gallén* finner ovanlig liffullhet i färg och komposition, framträder hos *Järnefelt* större djup i idén, mera själfullhet hos figurerna. *Galléns* skapande förmåga är riktad på det kraftigt rörliga, det effektfulla och ofta dekorativa i färg och teckning. *Järnefelt* däremot utan att hafva *Galléns* snillrikt lifliga och lediga uttryckssätt, talar mera till känslan, får åskådaren att se mera än hvad han på duken framstält. *Gallén* samlar ens intryck inom ramen för sitt konst-

värk; *Järnefelt* kommer tanken att ila bort öfver dukens område.

Då man ser på „*Sampo smides*“ intages man af beundran för det originelt djärfva i ställningar och färgeffekter. Man får intryck af kraft och lif; det bländar det tjusar. Men något intryck af att något vigtigt försiggår, att Sampo tillkommer, att ett under frammanas ur smedjans eld, får man ej.

Utöfver *Järnefelts* svedjelands vida horizont ilar tanken tillbaka till hans modeller, deras land, deras lif med dess sorger. Färgerna äro ej så briljanta, teckningen ej så otvungen och ledig, men det hela talar till hjärtat, talar ett känslofullt och vackert språk.

Dessa konstvärk äro till skaplynne vidt skilda från hvarandra. Men i ett samstämma de dock. Båda äro uttryck af ärlig, sann och god konst, båda vittna om träget studium, talang och uppnådd förmåga att uttrycka det själen skapar och ser. Dukarne ha blifvit inköpta af Konstföreningen och införlifvade med dess samlingar komma de att på ett värdigt sätt representera den unga, kärnfriska finska konstnärsskarans båda flygelmän. Förgäfves har man hittils sökt *Galléns* och *Järnefelts* namn bland de många, som kallats att häfda den unga uppspirande finska konsten. Lukkan är nu sent omsider fyld och länder detta Konstföreningens direktion till heder.

Porträttmåleriet, som på föregående utställning intog ett så betydande rum, står ej i år på samma höjd. Endast ett porträtt tyckes denna gång vara värdt ett högre beröm. *Edelfelts* porträtt af en gammal dam hör till de bästa arbeten utsällningen har att uppvisa. Det är en perla till i det smycke hans sympatiska konst skänkt fosterlandet.

En nyhet som väckt litet uppseende och rätt mycken munterhet äro de s. k. symbolisterna. Att försvara dem är kanske svårt men helt och hållet klandra dem vore en orättvisa. Deras måleri, afsiktligt liknande det medeltida klostermåleriet synes söka den dekorativa effekten (af symbol kunna vi ej skönja spår). Målet är godt och bör i någon mån helga medlen.

En annan nyhet mer egnad att väcka ett värkligt intresse finna vi *Enckells* arbeten vara. Herr E. visar självständighet och talang. Hans öga är skarpt och sundt; föraktande banalt och konventionelt framställningssätt går han nästan hänsynslöst sina modeller in på lifvet och ingjuter något af mensklig anda i de osökta bilderna.

Inom bildhuggarkonsten ha vi ej i år att anteckna något större betydelsefullare arbete. Några af våra bästa bildhuggare hålla sig undan, andra gifva endast små lifstecken. Damerna ha på detta område i år försteget. Fru *Antoinette Vallgren* och fröken *af Forselles* ha representerats af dugtiga arbeten.

Slutligen vilja vi egna några ord åt en konstens sidogren som altför litet beaktas både af konstnärer och publik, nämligen konstindustrin. Det fordras ofta för skapande af ett skönt konstindustrielt föremål mera smak och skönhetssinne än vid måleri och skulptur, där ämne, material, utförande m. m. så ofta vilseleda omdömet. Endast tre alster af ofvannämda art hafva inlämnats; en silfverbägare, ett praktband i läder och en afdelningsskärm. Alla vittna de om fin smak och särdeles godt konstnärligt utförande. Mot skärmen skulle vi vilja anmärka att den bristfälliga monteringen skadar intrycket af det för öfrigt elegant och känsligt utförda arbetet.

Och nu återstår oss endast att med otålighet invänta nästa utställning.

S. P.

Tournée Ida Aalberg-Kivekäs.

Personal och repertoar,

Speläret 1893—1894.

Skådespelare:

Herr Böök, Alarik.
„ Enström, Gösta.
„ Frisk, Kaarlo.
„ Jääskeläinen, Pasi.
„ Limnell, Kaarlo.
„ Rosquist, Oskar.
„ Sutinen, Evert.

Skådespelerskor:

Fru Aalberg-Kivekäs, Ida.
„ Böök, Maikki.
„ Lund, Alma.
Fröken Kosonen, Olga.
„ Liljestrand, Berta.
„ Salin, Meeri.

Repertoar:

Sylvi, näyt. 4 näyt. Kirj. Minna Canth.

Adrienne Lecouvreur, näyt. 5 näyt. Kirj. E. Scribe.

Kamelia-nainen, näyt. 5 näyt. Kirj. A. Dumas fils.

Fernande, näyt. 4 näyt. Kirj. V. Sardou.

Erotaan pois, näyt. 3 näyt. Kirj. V. Sardou.

Medea, murhenäyt. 5 näyt. Kirj. Grillparzer.

Thérèse Raquin, draama 4 näyt. Kirj. E. Zola.

Nora, näyt. 3 näyt. Kirj. Henrik Ibsen.

Kihlaus, komedia 1 näyt. Kirj. Aleksis Kivi.

Saimaan rannalla, laulunäyt. 1 näyt. Suom. alkuteos.

Ensi lempi, huvinävt. 1 n. Kirj Wilbrandt.

Finska Folkteatern.

Personal och repertoar,

Speläret 1893—1894.

Ledare:

Herr Aspegrén, August.
Fru Aspegrén, Aurora.

Skådespelare:

Herr Alhola, Juho.
„ Alanne, Sylvi.
„ Halonen, Kaarlo.
„ Kerttula, Albert.
„ Reino, Robert.
„ Roini, Alfred.
„ Saastamoinen, Aapo.
„ Wälikangas, Aapo.

Skådespelerskor:

Fröken Innanen, Aura.
„ Kajava, Liina.
„ Karri, Viivi.
„ Martin, Hilda,
„ Nyholm, Eevi.
„ Raitio, Tilda.
„ Åkerman, Jenny.
Tvänne elever.

Garderobièrer:

Fru Hilda Wälikangas.
Fröken Hulda Kajander.

Repertoar:

under höstsäsongen.

Konkurssi, näyt. 4 n. Kirj. Björnstjerne Björnson.
Pappi pulassa, huvinäyt. 5 n. Muk. H. Molander.
Sylvi, näyt. 4 n. Kirj. Minna Canth.
Bertha Brander, 3 n. kuv. Kirj. Kalle Aho.
Velhovuorella. Laulunsek. n. 1 n.
Maria Stuart. näyt. 5 n. (8 kuv.) Kirj. Bj. Björnson.
Aino, Runo 6 kuv. Kirj. G. v. Numers.
Nora, näyt. 3 n. Kirj. Henrik Ibsen.
Tuukkalan tappelu. Kirj. G. v. Numers.
Preciosa, Laulun. 5 näyt. C. M. v. Weberin säv.
Ambrosius, näyt. 4 n. Kirj. Molbech.
Lemmikkien tuhlari, Huvinäyt. 5 n. Kirj. Moser.
Paholaisen voittaja, Laulunsek. näyt. 5 näyt. Kirj Overskou.
Nummisuutarit, Komedia 5 n. Kirj. Alexis Kivi.

Under inöfning:

Koti, näyt. 4 n. Kirj. Sudermann.
Medea, murhen. 4 n. Kirj. Grillparzer.
Uusi kirjastonhoitoja, huvinäyt. 4 n. Kirj. Moser y. m.

Innehåll:

Text.

Svenska teatern af **Harald Molander** . . . . . sid. 5

Svenska teaterns personal och repertoar, 1893-94 . . „ 10

Finska teatern af **Rafaël Hertzberg** . . . . . „ 11

Finska Teaterns personal och repertoar, 1893-94 . . . „ 13

Gästspel och Tournéer af H. L. . . . . „ 14

Norrsken, från en literär middag i Berlin, af **Adolf Paul** „ 15

Inhemska och utländska författare på **Helsingfors teatrar** . . . . . „ 17

Ur teaterdekorationernas historia af **Harald Molander** „ 19

Från vår musikvärld: Bref till en väninna af **Karl Flodin** . . . . . „ 23

Finska konstnärernas tredje utställning af S. P. . . . „ 27

Tournée Ida Aalberg-Kivekäs, personal och repertoar 1893-94 . . . . . „ 29

Finska folkteatern, personal och repertoar 1893-94 . . „ 29

Illustrationer.

Från operettens glada dar.
Gäster på Svenska teatern i Helsingfors.
Svenska Teatern.
Finska teatern.
Dekoration i **Amaryllis** af Durier.
Dekoration i 2:dra akten af **Regina von Emmeritz** på Svenska teatern.
Dekoration i 3:dje tablån af **Elinan Surma** på Finska teatern.
Finska konstnärernas tredje utställning.

Porträtt:

Frithiof Raa.
Charlotte Raa.
Hjalmar Agardh.
Ida Brander.
Lydia Molander.
Adolf Berlin.
John Riego.
Selma Riego.
Mauritz Svedberg.
Victor Castegren.
Hilda Castegren.
Hilma Bruno.
Ernst Malmström.
Edouard Wilhelmson.
August Lindberg.
Augusta Lindberg.
Hilda Borgström.
Kaarlo Bergbom.
Emelie Bergbom.
Ida Aalberg.
Katri Rautio.
Olga Poppius.
Benjamin Leino.
Adolf Lindfors.
Minna Canth.
K. A. Tavaststjerna.
Henrik Ibsen.
Gunnar Heiberg.
Hermann Sudermann.
Gerhard Hauptmann.
Robert Kajanus.
Johan Halvorsen.
Andrée Spoor.
Willy Burmester.
Karl Ekman.
Jean Sibelius.
Maikki Pakarinen-Järnefelt.
Alexandra Ahnger.

Lars Krogius & C:o.

HELSINGFORS.

SPEDITIONS-AFFÄR.

Stenkol — Smideskol och Koks.

Daniel Nyblin,

FOTOGRAF.

Atelier för porträttering.

Förlag af fotografier efter finska konstnärers arbeten.

Förlag af finska vyer.

Handel med fotografiska artiklar.

Fabiansgatan N:o 31. Telefon N:o 264.

Leksaker, Plysch & Sidentyger

m. m. m. m. hos

H. ELLMIN.

9 Alexandersgatan 9.

TILL JULEN

Köpes bäst och billigast alla slags

Rökta & Kokta Korfvaror, à la Dauber, Julskinkor (som väl kända), Press & Rullsylta m. m. m. m.

i

J. Neumann's korfbutiker

Trekanten N:o 3. Tel. 933.
S. Esplanadgatan „ 2. „ 928.
Saluhallen „ 70 & 72.

KARL FAZER'S KONDITORI

HELSINGFORS

GLOGATAN 3 TELEFON 1536

Specialitet:

KONFEKT, GLACE,

Stadens förnämsta och elegantaste

BADINRÄTTNING

Wladimirsgatan 32.

Rekommenderar sina af vana, väl öfvade och skickliga baderskor gifna bad, s. s. Romerskt bad med massage, Finskt bad, Karbad, Ångskåp, Dusch m. m.

J. V. Engberg.

Telef. 197.

Obs! Första Enda specialaffär i Finland för Universitets Literatur.

UTLÄNDSK LITERATUR

på alla språk anskaffas skyndsammast och till billigaste priser genom

Lindstedts Antikvariska Bokhandel

Skilnaden 2.

Äldre böcker af värde samt hela bibliotek uppköpas *till högsta pris.* Största Lager af *rara* och *utsålda böcker* i öfver 100,000 band!

3 Michaelsgatan 3.

HELSINGFORS.

NYA GLASMAGASINET

Försäljer såväl i parti som minut alla sorters

GLAS- & PORSLINSVAROR,

Buteljer (såsom Champagne, Vin & Cognac's).

Allt till Fabrikens egna priser.

Olsson & Alexsiz.

3 Michaelsgatan 3.

C. L. FLODIN

Målare,

35 Norra Esplanadgatan, tr. B.

Som min firma sedan gammalt borde vara känd, innesluter jag mig fortfarande i den ärade allmänhetens benägna hågkomst med utförande af allt hvad till målareyrket hörer.

Högaktningsfullt:

C. L. Flodin.

Målare.

HELSINGFORS

KAFFE ÅNGROSTNING.

Ö. Henriksgatan 1.

Dagligen färskt

Ångrostadt Kaffe.	*Ceylon.*
Mocca.	*Laguayra.*
Java.	*Rio.*

Goda kvalitéer till förut kända billiga priser. Restaurationer och återförsäljare beviljas rabatt.

Telefon 1605.

Hilma Ingberg.

Erhållit 1:sta pris vid utländska utställningar.

Filial af Tobaksfabriken „OTTOMAN"

i S:t Petersburg: Helsingfors, Norra Esplanadgatan N:o 33.

Rekommdederar sitt välförsedda lager af goda Turkiska papyrosser. Specialiteter: Kejserliga, (Kejserliga-Rosa utan munstyck) Bankir, Runeberg, Grefliga, Prins, Visit, Korpus, (Canoner utan munstyck) Marengo, Bijou, Lux (Duett utan munstyck), Teater, Consert, Duschess, Gerve & Suomi. Tobakssorter: Favorit, från 2 till 24 mk pr skålp., Sultan från 10 till 24 mk pr skålp. och Samson till 1: 50 pr skålp. Hylsor: Boj & Koilu, stort sortiment af utländska cigarrer, emottager beställningar af Tobak & Papyrosser efter köparens behag.

OBS.! Nya i handeln komna papyrosser.
Wäinämöinen, till pris af 25 st. 50 p., 100 st. 2 m.
Lycklig, till pris af 25 st. 35 p., 100 st. 1: 40 p.

Knapp- & Sybehörshandeln,

Mikaelsgatan 3.

Ett välsorteradt lager af:

Knappar, Tråd, Silke,

samt öfriga sybehörsartiklar.

OBS.! Garneringsartiklar i flera kvalitéer och färger; allt till billigaste priser.

O. Grundström.

Bandhandeln,

Mikaelsgatan 3.

SIDENBAND

i alla bredder och färger till ytterst billiga priser.— Ett parti SAMMET, PLYSCH, SIDENTYGER slutförsäljes till inköpspris.

A. Grundström.

Josef Wiberg,

37 Norra Esplanadgatan 37.

Lager af möbeltyger, Cretoner, Mattor, Bordsdukar, Gardiner samt Fernsängar & madrasser m. m.

Josef Wiberg.

Till JUL och NYÅR.

Kongl. hoflev. C. W. Schumacher's ännu oöfverträffade brödsorter i parti & minut.

Delikata Dill-salt, Gurkor, Magdeburger surkål. Ost, såsom Sv. kummin, Finsk Sweitzer, Chester, Backsteiner, Edamer, m. fl. ostsorter. Konserver, såsom Ansjovis, Fågel, Sardiner, Pickels, allt till *billiga priser* uti

Saluhallen N:s 101, 103.

Carl Aug. Seelenbrandt.

Telefon 1287.

Prenumerera

på

TIDEN

den unga stora veckotidningen

med illustrationer.

Utkommer hvarje lördag f. m.

TIDEN innehåller berättelser, kåserier, följetong, uppsatser i hvarjehanda ämnen, samt i hvarje nummer en eller flere **illustrationer**, berörande händelser och personligheter **för dagen** hemma och i utlandet.

Tiden kostar:

Helt år	*Fmk 6 —*	*samt för Hufvudstadsbladets prenumeranter:*	*Helt år*	*Fmk 4 —*
Halft år	*„ 3 —*		*Halft år*	*„ 2 —*
Kvartal	*„ 1,50*		*Kvartal*	*„ 1 —*
1 månad	*„ 0,50*			

Lösnummer 15 p:i.

Program-Bladet.

Tidning för Helsingfors

Teatrar och Konserter.

Den kända verldens billigaste tidning.

Annonsera i Program-Bladet.

Billigaste annonspriser.

OBS! **Hvarje annonsör får tidningen hemsänd gratis.** OBS!

Sportvantar (Kintar-)

ny sort, praktiska, stort sortiment för herrar, fruntimmer och ungdom.

Renstöflar, Pjexor.

Sportmössor (Helsingör-)

J. F. LUNDQVIST's Pelsmagasin.

Lämplig Julgåfva!

På julbordet bör ej saknas en flaska

Äkta Jamaica ROM

Bottled and imported by
Holm-Pitous & C:o, Bordeax.

finnes att tillgå i hvarje välsorterad spirituosa butik.

Generalagent för Finland

Frans Sjöblom jr.

Finska vyer. **Finska vyer.**

Den största fotografiatelieren i Helsingfors.

OBS.! 1 tr. upp. OBS.!

K. E. STÅHLBERG,

H:fors. Alexandersgatan 17.

Närmare 1000 finska landskapsfotografier från Norra Finland, Södra Finland, Karelen, Tavastland och Savolax, från 75 p:ni till högre priser, beroende på storleken.

SOCIETETSHUSET

Helsingfors.

Rekommenderar sin **Restauration**
med ett **godt Kök**
tillika med **goda viner**
till moderata priser
Orcus Frukost & Aftonrestaurant
a prix fixes
Consertsalong & Festvåningar
Upplåtes för större & mindre beställningar.

Societetshuset.

35 H:fors Glas & Porslins Magasin **35**

Bordsserviser. Tvättserviser.

Alla slags Glasvaror!

35 Norra Esplanadgatan 35. **35**

Helsingfors Paraplyfabrik.

(WILH. JEPSEN.)

Alexandersgatan 48.

Största urval at smakfulla, starka och välgjorda *PARAPLYER*.

Parasoller och En tout Cas.

till fabrikens billiga men bestämda priser.

Lager af Pariser o. Wiener Promenadkäppar

Hel- & halfsiden-, ylle- och bomulls-paraply- och pasoltyger.

Käppar och öfriga utensilier,

Beställningar, öfverklädsel och reparationer utföras noggrant, fort och billigt.

För resandes bekvämlighet under loppet af en timme.

SAM von BELL's MÅLERIAFFÄR och RITKONTOR.

Telef. 1542. Högbergsgatan 37. Helsingfors. Telef. 1542.

Utför: Teater-, Rums-, Façade- och Skyltdekorationer; dito all slags yrkesmålning; dito konstindustriel mönsterritning.

OBS.! Dekorationer utföras i äkta al fresço, al seço och syraffito.

Specialité: „Stilenlighet".

MOLANDER & GRANDINSON

STOCKHOLM

Agence théâtral

Suède-Norvège, Danemark, Finlande.

Bok &
Stentryckeri
Kemigrafi
F. Tilgmann
HELSINGFORS
GRUNDAD 1869.
L. Sparre 93.

Pris: 1 mk 50 p.